

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

14

GERLEV IDRÆTSHØJSKOLE

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

ÅRSSKRIFT 1980

Årsskrift 1980

Redaktion: Bjarne Holm
Birgitte Hansen (illustrationer)
Ove Korsgaard (ansvarshavende)
Peter Schøning
Karen Houbak

Udgivet af Elevforeningen
og Gerlev Idrætshøjskole.

DANMARKS
PÆDAGOGISKE
BIBLIOTEK

FORORD

En aktivitet, som først i 1970'erne har vundet indpas i det officielle kulturliv, er idrætten. I sidste halvdel af 1960'erne blev der udarbejdet en stor betænkning (nr. 517), der indeholdt alt om kulturlivet, men intet om idræt. Det var naturligt på daværende tidspunkt ikke at betragte idræt som en del af kulturlivet, men det blev unaturligt få år senere. Derfor blev der i første halvdel af 1970'erne udarbejdet en betænkning i Kulturministeriet, som omhandlede idrætten og friluftslivet (nr. 709).

I år har vi i årsskriftet samlet en række artikler om temaet: Et udvidet idrætsbegreb. Begrebet er lånt fra kulturdebatten, hvor det i en årrække har været brugt til at betegne nye aktiviteter og nye holdninger, som har vundet indpas i kulturlivet. At idrætten har vundet indpas i kulturlivet, er ét udtryk for en udvidelse af kulturbegrebet. På lignende måde vinder i disse år nye aktiviteter og nye holdninger indpas i idrætslivet.

Med dette årsskrift ønsker Elevforeningen og Gerlev Idrætshøjskole elevforeningens medlemmer, kursister og de mange, som på forskellig vis har taget del i skolens arbejde, en god jul.

Hilsen

*Elevforeningens bestyrelse
Medarbejderne Gerlev Idrætshøjskole*

Idræt - enhed eller mangfoldighed

Johs. Stræde

Det idrætslige arbejde står i *et skæringspunkt* med risiko for at forspilde chancen for at forny og udvikle de mangeartede muligheder, som et nuanceret arbejde med idræt – legemsøvelser – kan indebære.

Efter at idrætten af mange i længere tid har været opfattet som banalitet, er der de seneste år opstået en ny og stigende interesse, der bl. a. kan spores i *betænkning nr. 769* om Idræt og Fritid og i skønlitteraturen bl. a. hos forfattere som Per Olof Engkvist, Hans Lyngby Jepsen, Knud Lundberg og Tage Schou Hansen, i partiprogrammer og idrættens overgang til kulturministeriet, hvad der er naturligt.

Det afspejler en opdagelse af, at idrætten på godt og ondt har tag i befolkningen og derfor må indgå i vore overvejelser omkring situation og fremtid.

Behov

Der tales i dag meget om behov for bevægelse, for idræt. Gymnastiklærere og forældre protesterer over, at der er for få timer i skolen, Hjerteforeningen og kondifolk understreger bevægelsernes gavnlige betydning, Krop og Sjæl-pædagoger påpeger den legemlige udviklings personlige bevidstgørende virkning, instruktører påpeger træningens betydning for resultatet o.s.v.

Og man må give dem ret i, at den moderne livsform med for lidt bevægelse, fysisk udvikling, ensidigt arbejde, skader og misdannelser sammen med det isolerende i vor samfundsform, hæmmer den fysiske og psykiske selvstimulerende selvudfoldelse.

Altsammen noget, der nødvendiggør en nyvurdering af legemsøvelsernes – idrættens – plads og funktion i nutidig sammenhæng.

Enhed eller mangfoldighed?

Vi står i denne forbindelse over for det paradoks, at vi har et stærkt behov for mange forskellige idrætslige former og hensigter, medens mange af tidens mest fremtrædende idrætsledere netop tilstræber en idrættens enhed med al idræt under samme syn og hat.

Den kendsgerning, at vi trods mange forskellige behov fornægter mangesidigheden og dyrker idræt under enhedstesen: *At idræt er idræt, og der er ingen forskel på de forskellige grene og former*, er uheldig, da det nok er den stærkeste hindring for de manges deltagelse og en spærring for, at idræt kan blive en naturlig del af vore samfundsbestræbelser og vort kulturmønster.

Der bør altså ske en omvurdering og tilstræbes en filosofi og praksis, der giver så mange som muligt adgang og tilskyndelse til at udnytte de fysiske og menneskelige muligheder, som et nuanceret idrætsområde kan indebære. Der er mange idrætslige arter og hensigter, men de kan ligesom indeles i fire hoverprincipper:

1. Det underholdende – præstationsmæssige.
2. Det vegeterende.
3. Det pædagogiske.
4. Det folkelige.

Det underholdende præstationsmæssige

Det er konkurrenceidrættens – og herunder den professionelle idræts – største svaghed, at den ikke er et alternativt tilbud til nutidsmennesket, men i form og målsætning svarer helt til produktionssamfundets normer og mål om karriere, succes og profit. Idrætten bliver således en bekræftelse på en livsform, der ikke synes god for mennesker og klode.

Det er efterhånden blevet en udbredt tro, at vinderen er god, fordi han vinder, og taberen om ikke dårlig, så reduceret, fordi han taber. Det er jo ikke netop noget sådant, betrængte mennesker har behov for at høre, tværtimod.

Hertil kommer, at idrætten er ved at blive »*Brød og skuespil*« for folket. Dette kan betragtes som noget harmløst, men det er nok ikke så harmløst endda. Det er et spørgsmål, om ikke idrætten som følge heraf passiverer og sløver befolkningen og tilhyller de egentlige problemer. Idrætten, sporten, kan på den måde blive en farlig stødpude mellem folket og det politiske liv, der dirigerer vor ydre tilværelse. Man bør derfor alvorligt overveje rigtigheden af at drive idrætsarbejde på konkurrencesamfundets betingelser og overveje, om ikke der er brug for et alternativt tilbud.

Den professionelle idræt er nu kommet til vore breddegrader, og det er der ingen grund til at råbe hurra for; men på den anden side er der professionelle i sig selv ikke noget forkert eller negativt, men kan blive det på grund af forkert placering og mangel på normer.

Man lever i den vildfarelse – hvad vore medier understreger enten af sensationstrang eller fordi de ikke véd bedre – at det at være professionel vil sige at få penge for det.

Men det er *ikke kriteriet for en professionel*. Nej, det er derimod at dyrke sit arbejde, sin kunst, sit teaterarbejde, sin filmvirksomhed og sin idræt under visse æstetiske og etiske normer, som offentligheden, befolkningen, altid kan vurdere og stille krav ud fra.

Professionel idræt burde ses og vurderes som anden professionel aktivitet – altså have sine seriøse debatskabende anmeldere og kritikere på kultursiderne og i radio og fjernsyn, hvor der desværre endnu kun er få, der ser denne vigtige opgave, som kunne skabe respekt om idrætten og medierne.

Den største risiko er vel nok, at vi sammenblander tingene, så konkurrenceidrættens normer smitter af på al anden idræt, som har helt andre behov. Konkurrencenormerne afsporer således den øvrige idræt, hvorved denne bliver et

lukket land for tusinder af mennesker, der netop havde behov for idrætten. Her ligger nok den dybeste forklaring på, at både publikum og deltagere flygter fra idrætten.

Det vegeterende

En helt naturlig følge bliver opblomstringen af den vegeterende idræt som stormarcher, masseløb o.s.v., som vi har set de sidste år.

Der er behov for noget helt afslappet og uhøjtideligt, hvor man kan deltage i kørestol, uden at blive hængt ud, komme en time senere end de første, træffe mange forskellige mennesker og aldersgrupper, alt medens man færdes i naturen med en følelse af at forhøje livskvaliteten.

Egentlig kan der ikke siges ret meget dårligt om disse nye former, og man kunne i den forbindelse ønske sig mange grønne områder, hvor uorganiserede mennesker og familier kunne spille bold og tumle sig frit uden at skulle betale kontingent, løbe ti omgange og tage 50 høje knæløftninger, inden man må begynde.

Den eneste svaghed ved det vegeterende princip er, at det er løsrevet fra tilværelsens samfundssider, hvor et samspil nok kunne være tiltrængt.

Det pædagogiske

»Vi kræver legemsøvelser for vore børn for derved at udvikle deres legemer, så disse kan være et så fuldkomment redskab som muligt for ånden,« siger Platon og peger på legemsøvelsernes pædagogiske side.

En mere bevidst brug af legemsøvelser findes i pædagogiske sammenhænge, f. eks. i folkeskole og andre uddannelsesforbindelser.

Gennem 20 års virke i idrætshøjskolesammenhænge har jeg oplevet legemsøvelsernes pædagogiske muligheder som motivation i undervisningen.

Alle véd i dag, at vi mangler fag og undervisning, der kan motivere de 50–60 pct. af befolkningen, der ikke har det teoretiske som et naturligt anlæg. Her kunne det id-

rætslige træde til og være en identitetsskabende hjælp til at lære, hvem man er.

Men det er ikke gjort med flere timer, som der lægges op til; det er begrænset, hvad 2-3 gange 35 minutters undervisning om ugen kan udrette.

Det drejer sig derimod om en ændret holdning og anbringelse af idrætten i nye undervisningssammenhænge. Det er et spørgsmål om i stedet for tid at skabe et idrætsligt miljø. 1-2 timer hver dag sidst i undervisningen, hvor der stilles muligheder og rådgivere til rådighed, men først og sidst gælder det om at forme en ny filosofi og metodik, der sigter på *et tværgående samvirke*.

Det folkelige

Det folkelige idrætsarbejde har sit udspring i de politiske og folkelige bevægelser for godt 100 år siden. Begrebet *folkelighed* var en kvalitetsbetegnelse for de bedste evner, muligheder og ubevidste kræfter i folket.

Det vi i dag kalder folkeligt idrætsarbejde startede således ikke for at underholde eller forvalte befolkningens overskudstid, men ud fra et ønske om udvikling og bevidstgørelse af befolkningen til medleven og medansvar for afgørende menneskelige områder i den fælles fremtid. Noget, der i dag er mere påkrævet end nogen sinde før.

Den folkelige idræt har siden søgt at leve op til dette helhedssyn, men den stærke aktivitetsvækst, foreningsformalisme og prægning af konkurrenceidrættens normer, som har gjort sig gældende for de to store folkelige idrætsorganisationer med de ca. ¾ million medlemmer, kan vanskeliggøre placeringen af den folkelige idræt som en selvfølgelig del af den hverdagslige situation.

Det bliver derfor fremtidens store og afgørende spørgsmål, hvordan det folkelige fritidsarbejde kan forme en idræt, der er i pagt med det nære, i pagt med landsbyen, garden og feriebebyggelser o.s.v. En idræt, hvor kvalitet og virkning og bevægelsesglæde bevares samtidig med, at idrætten ser sig og virker i et selvfølgeligt samspil med andre samfundssider, f. eks. opfatter sig som en af de meningsfulde beskæftigelser, som vi må skabe som modtræk mod

manglende undervisningsmotivation, arbejdsløshed og den forældede filosofi, der opfatter fuldtidsjob i produktionsammenhæng som den eneste form for meningsfyldt tilværelse. En idræt, der fremmer selvrespekten og viljen til samspil og anbringer den enkelte i en sammenhæng.

Skal det lykkes, må den folkelige idræt overveje sine discipliner, metoder, hensigter og mål for at kunne imødegå eller fremme tendenser i tiden.

Konklusion

Den engelske digter Eliot siger i »Bidrag til definering af kulturen«: »Mangfoldighed i menneskenes forhold til hinanden er nødvendig som ansporing og stof for menneskeåndens Odysse. Mennesket har hos deres naboer brug for noget, der er så beslægtet, at det kan forstås, noget der er så forskelligt, at det vil vække opmærksomhed, og noget der er så stort, at det vækker beundring.«

Han peger her på mangfoldigheden som en forudsætning for det kulturelle liv. Derfor er det naturligt, at idrætten tilknyttes mangfoldighedens ministerium – kulturministeriet.

Det vil altså i denne sammenhæng sige, at idrættens mangfoldighed af interesser, ideer, organisationer, discipliner og funktion er afgørende.

Uanset om der er tale om det ene eller det andet af de fire hovedprincipper, bør idrætten ikke nøjes med at være motionerende underholdning, men se sig som en samfundsfaktor, som en betydende del af vort hverdagskulturelle liv. Det har både befolkningen og idrætten behov for.

Johs. Stræde.

Det udvidede idrætsbegreb

Ove Korsgaard

Der er ved at ske en udvidelse af idrætsbegrebet. Gennem de sidste 10 år er der opstået en række nye ord og ordsammenstillinger, f. eks. ord som trim, kondi, motion, jogging – og ordsammenstillinger som pædagogisk idræt, humanistisk idræt, utraditionel idræt, alternativ idræt. Hvor kunstige disse ord og ordsammenstillinger end kan virke, så er de udtryk for, at de gamle ord ikke længere dækker den faktiske virkelighed.

Udvidelsen af idrætsbegrebet i dag kan sammenlignes med udvidelsen af sportsbegrebet for hundrede år siden.

På engelsk betyder sport: morskab, adspredelse og fornøjelse. Og indtil slutningen af det forrige århundrede blev ordet kun brugt om adelige friluftaktiviteter som ridning, lystsejlad, jagt og fiskeri. I ordbogen over det danske sprog står der, at »omkring 1880 var ordet sport ikke almindelig kendt i vort fødeland. Det benyttedes kun om de øverste rangklassers hestevæddeløb ved Erimitagten en gang om året, måske i forbindelse med sejlad af enkelte groserere«.

Men i 1880'erne skete der en udvidelse af sportsbegrebet. Udvidelsen kom til udtryk i W. Hovgaards bog Sport, som blev udgivet i 1888. Det er den første egentlige bog om sport i Danmark. Til indledning skriver han: »Ved ordet »sport« forstås i England navnlig hestesport, jagt, fiskeri, lystsejlad etc., hvorimod lege og spil som fodbold, cricket, lawntennis etc. kaldes »games«, medens løben, springen etc. benævnes »athletics«. Når ordet »sport« er sat udenpå denne bog, så er det imidlertid i ordets danske betydning, der *efterhånden* er kommet til at indbefatte både *egentlig* sport, games og athletics«.

Den egentlige sport omfattede tidligere kun aktiviteter som ridning, lystsejlad, jagt og fiskeri, men *efterhånden* kom sportsbegrebet også til at omfatte forskellige former for boldspil og atletiske discipliner.

Udvidelsen af sportsbegrebet på det sproglige plan hang sammen med ændringer i legeskulturen og samfundsstrukturen.

I det meste af det forrige århundrede var sport beholdt adelsklassen, som på deres vidtstrakte godser ofte adspredte sig med ridning, lystsejlad, jagt og fiskeri; men mod slutningen af det nittende århundrede bryder industrisamfundet igennem, hvilket betød, at borskabet og arbejderklassen voksede og fik øget indflydelse og betydning. Med disse to klasser voksede der nye disciplinstrukturer (og organisationsstrukturer) frem: Borgerskabet udgjorde tyngden inden for disciplinerne: roning, atletik, tennis m.v., og arbejderklassen udgjorde tyngden inden for disciplinerne: brydning, vægtløftning, fodbold m.v.

Industrisamfundets vækst førte således til en udvidelse af sportsbegrebet.

Hvad er det, der i dag fører til en udvidelse af idrætsbegrebet? Sikkert fremvæksten af et samfund, der på væsentlige punkter adskiller sig fra industrisamfundets struktur.

Udviklingsmodel

Historien kan inddeles og er blevet inddelt på mange forskellige måder. En normal måde at inddele den europæiske historie på er: Den græske kultur, Den romerske Kultur, Middelalderen, Renæssancen, Oplysningstiden og Den moderne Tid. Men uanset de mange forskelle af religiøs, kulturel, økonomisk og politisk art, som har gjort sig gældende i historisk tid, så gør der sig også en række *ligheder* gældende, som er bestemt af, om et samfund er et før-industrielt samfund eller det er et industrielt samfund eller måske er ved at være et post-industrielt samfund.

I de før-industrielle samfund var de primære erhverv dominerende: agerbrug, fiskeri o.s.v. Den fremherskende produktionsmåde var bearbejdning af jord og andre råvarer ved hjælp af muskelkraft hos mennesker og dyr. Ploven var ofte det vigtigste redskab.

I de industrielle samfund blev de sekundære erhverv dominerende: håndværk, industri m.v. Den fremherskende produktionsmåde blev maskinkraft, drevet af energikilder som kul, gas og olie. Dampmaskinen indledte den egentlige industrialisering i England for godt to hundrede år siden.

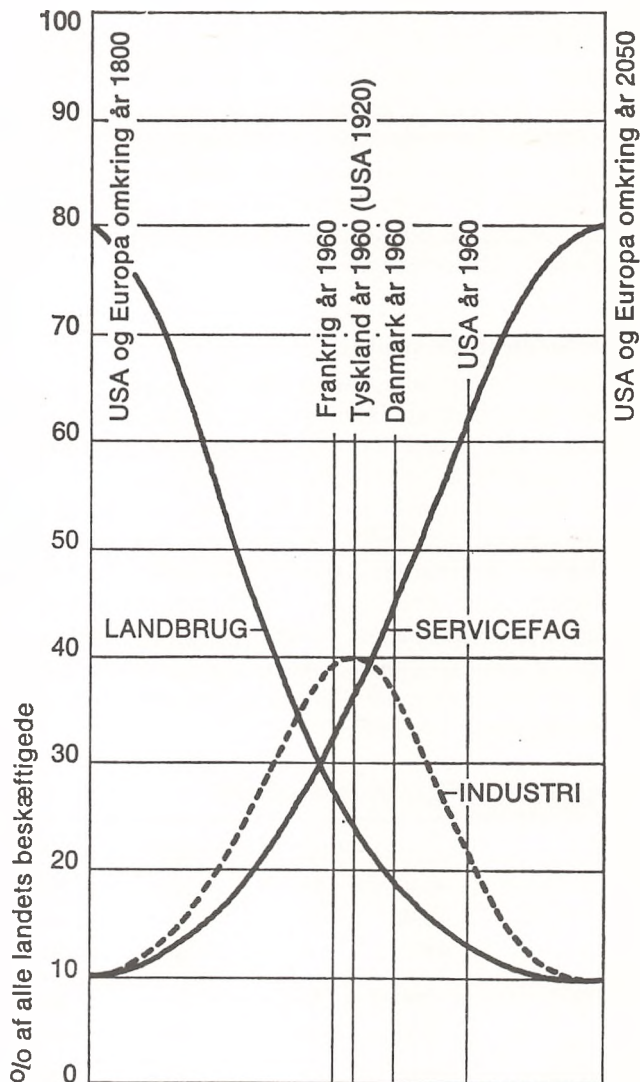
I de post-industrielle samfund synes de tertiære erhverv at blive dominerende: forvaltning, undervisning, forskning m.v. Den fremherskende produktionsmåde bliver bearbejdning af information ved hjælp af EDB-anlæg og terminaler. Datamaskinen indvarslede det post-industrielle samfund for ca. 25 år siden.

Udviklingen fra det før-industrielle til det industrielle og videre til det post-industrielle samfund medfører kolossale omvæltninger i ethvert samfund. Beskæftigelsesstrukturen illustrerer det tydeligt: fra at ca. 80 pct. af befolkningen var beskæftiget inden for den primære sektor i det før-industrielle samfund, fik ca. 45 pct. af befolkningen beskæftigelse inden for den sekundære sektor i det industrielle samfund, til – i følge prognoserne – at ca. 80 pct. af befolkningen vil få deres beskæftigelse inden for den tertiære sektor i det post-industrielle samfund.

Overgangen fra det før-industrielle til det industrielle samfund førte til nye måder at producere på, distribuere på, regere på, kommunikere på, lære på, lege på, tænke på, leve sammen på, osv. Alle disse nye måder synes at hænge sammen og være bestemt af en overordnet struktur, som voksede frem med industrisamfundet. Strukturen kan sammenfattes i følgende tendenser: standardisering, specialisering, centralisering, urbanisering, mekanisering og maximering. Disse tendenser gør sig gældende i alle industrisamfund – uanset de religiøse, politiske, kulturelle og økonomiske forhold i de enkelte lande.

Også inden for legeskulturen sker der afgørende ændringer som følge af overgangen fra et før-industrielt til et industrielt samfund. Som omtalt skete der en udvidelse af sportsbegrebet i Danmark i 1880'erne. Det var i samme periode, at industrialiseringen for alvor slog igennem i Danmark. Fra at ordet sport kun blev brugt om adelens fritidsaktiviteter, blev det udvidet til at omfatte de discipliner, der voksede frem med borgerskabet og arbejderklassen. Og efterhånden som industrisamfundet udviklede sig, blev

Følgende oversigt viser udviklingstendensen:

Franskmanden Fourastie har opstillet kurver, som viser hvordan flere og flere beskæftiges i servicefagene, mens beskæftigelsen i landbrug og industri går tilbage. Samfundet udvikles hen imod, at maskinerne overtager det arbejde, som før i tiden blev udført med muskelkraft.

det udvidede sportsbegreb det normale sportsbegreb. (Den nye form for) sport blev den dominerende form for legeskultur.

Der synes af være en dyb sammenhæng mellem industri-samfundets struktur og sport som dominerende for legeskultur. Det kan bl. a. udledes af det faktum, at der ingen kvalitative forskelle synes at være mellem sportsdisciplinerne i de kapitalistiske og de såkaldte socialistiske lande. Sporten har samme grundstruktur i alle industri-samfund – uanset de religiøse, politiske, kulturelle og økonomiske forhold i de enkelte lande.

Det post-industrielle samfund

Det klassiske industrisamfund synes at være nået en grænse i den historiske udviklingsproces. Et post-industrielt samfund er ved at dukke op i horisonten. Et sådant samfund er kendetegnet af tre udviklingstendenser:

1. I det post-industrielle samfund vil størstedelen af den økonomiske aktivitet findes i økonomiens »tertiære« sektor (eller servicesektoren). Denne udviklingstendens hænger sammen med ændringen i befolkningens erhvervsstruktur. Forholdet mellem landbrugssektoren, industri-sektoren og servicesektoren varierer fra det ene industriland til det andet, men udviklingen ses tydeligt i dem alle, som nedenstående tabel viser:

Procentvis fordeling af de beskæftigede

Nation		Landbrug	Industri	Service
U.S.A.	1900	38	38	24
	1950	12	33	55
	1972	4	32	64
Frankrig	1950	35	45	20
	1970	17	39	44
Vesttyskland	1950	24	48	28
	1968	10	48	42
England	1950	6	56	39
	1970	4	45	50

(Kilde: Bureau of Census, OECD).

2. I et post-industrielt samfund vil væksten afhænge af »kvalitative« snarere end »kvantitative« faktorer, f.eks. vil »viden« få en stadig øget betydning for økonomien sammenlignet med, hvad forøgelsen af arbejdsstyrken eller mængden af kapital vil betyde. En lang række undersøgelser viser denne tendens. En undersøgelse over væksten i U.S.A.'s bruttonationalprodukt i årene 1929-1957 viser, at den årlige vækst var 2,93 pct., og bidragene til væksten kom fra følgende kilder:

Arbejds-mængden i timer	0,80 pct.
Kapitalmængden	0,43 pct.
Kundskabsforøgelsen	1,36 pct.
Andre faktorer	0,34 pct.
Stigning i bruttonationalproduktet . .	<u>2,93 pct.</u>

En nyere undersøgelse fra Californien viser, at 53,5 pct. af alle civile indtægter stammer fra »Informationssektoren«, omfattende bl. a. lærere, radio, TV, teknikere, forskning, computer- og telekommunikationsfolk.

3. I et post-industrielt samfund vil værdisystemet ændre sig. I de kapitalistiske lande er der sket store ændringer i befolkningens forhold til staten og arbejde.

»Velfærds«-staten er blevet – hvor mangelfuld den end kan forekomme i praksis – en almindelig accepteret model for alle industrisamfund, og den medfører en betydelig grad af »socialisme« i form af garanterede indkomster, arbejdsløshedsunderstøttelse, børnetilskud, offentlig sygesikring, gratis adgang til uddannelser m.v. I de mest industrialiserede lande steg udgifterne fra 1960 til 1975 med gennemsnitlig 7 pct. om året, medens det totale bruttonationalprodukt steg med 4 pct. Offentlige serviceydelser er blevet en del af værdisystemet.

Også forholdet til arbejde har ændret sig. Arbejdets anseelse synker. En række undersøgelser viser udviklingstendensen. En undersøgelse fra Vesttyskland tog sit udgangspunkt i spørgsmålet: »Hvilke timer i døgnet sætter De højest? Arbejdstiden eller de timer, De ikke arbejder? Eller foretrækker De begge dele?« Svarene fordelte sig således:

	1962	1975	1976
Når jeg ikke arbejder	29	39	47
Foretrækker begge	59	54	46
Foretrækker arbejdstiden	4	3	3
Ved ikke	8	4	4
	100	100	100

I 1976 foretrak et flertal fritiden frem for kombinationen: arbejde og fritid. Fritiden er blevet en vigtig del af værdisystemet.

En ændret samfundsstruktur – en ændret legemskultur

De tre omtalte udviklingstendenser synes at føre til et samfund, der på afgørende punkter adskiller sig fra et industrielt samfund. Og det er sandsynligt, at der er en forbindelse mellem det udvidede industribegreb – det post-industrielle samfund – og det udvidede idrætsbegreb. Parallelt med ændringerne i det socio-økonomiske og moraliske miljø sker der ændringer i legemskulturen.

Det udvidede idrætsbegreb kommer til udtryk i tre tendenser:

1. *En ny breddeidræt.* Gennem de sidste 10–15 år er der sket en voldsom tilgang til idrætten. Især blandt de midaldrende, som udgør tyngden i den nye bredde, men som i øvrigt omfatter mange grupper, som ikke har en elitekarriere som mål. Den gamle bredde bestod især af børn og unge og udgjorde rekrutteringsgrundlaget for topidrætten. Slagordet: »Top skaber bredde – bredde skaber top«, har nok haft en vis sandhedsværdi, men den aftager i takt med, at den nye bredde tiltager i omfang og styrke. Den nye bredde må søge værdier og idealer på andre områder – end i den gamle top.

2. *En ny socialkarakter.* Gennem de sidste 10–15 år er der sket ændringer i socialkarakteren, som har at gøre med ændringer i samfundets værdisystem. Christopher Lasch kalder i *The Culture of Narcissism* den nye mennesketype for narcissisten, der ser verden i det spejl, der består af ens egen karriere, helbred og kærlighed. Et fremtrædende karaktertræk i narcissistens liv er jagten på et

bekvemmeligt liv, hvor det gælder om at købe, elske, jøge, se TV, holde fester og rejse rundt. Det tydeligste tegn på ændringer i idrættens værdisystem er, at konkurrenceelementets anseelse er dalende. Der spores hos de unge en vægning mod de normer og værdier, som sporten bygger på: kamp, konkurrence, selvovertagelse, askese m.v. At disse normer og værdier fremdeles beundres i *tilskuersporten*, behøver ikke at stå i modsætning til, at de betvivles i *aktivitetssporten*. Det er en almen erfaring, at hvad der er ved at forsvinde fra den samfundsmæssige virkelighed, beundres fremdeles i fantasien, i kunsten – i *tilskuersporten*.

3. *Nye aktivitetsstrukturer.* Gennem de sidste 10–15 år er der sket en udvidelse af idrætsbegrebet ved en forskydning mod det rekreative og ekspressive. Dels ved en øget tilgang til de eksisterende rekreative idrætter såsom golf, ridning, tennis, badminton og sejlsport; dels ved fremkomsten af nye aktivitetsformer såsom friluftsturisme, jogging, selvforsvar, drageflyvning, windsurfing, skateboarding, frisbee og ekspressive aktiviteter som fri dans, rytmik og dramatisering. Ekspressive aktiviteter fik med skoleloven af 1975 en plads i idrætsundervisningen. Der er en grundlæggende forskel mellem sport, rekreative aktiviteter og ekspressive aktiviteter: Hvor sporten bygger på ekspansion: hurtigere, højere, stærkere, bygger kreative aktiviteter på rekreation: afspænding, naturglæde, adspredelse og ekspressive aktiviteter på ekspansion: udtryk, fremvisning, opvisning.

Det udvidede idrætsbegreb – det udvidede sportsbegreb

En sammenligning mellem det udvidede idrætsbegreb, som vinder frem i dag, og det udvidede sportsbegreb, som vandt frem for et hundrede år siden, viser nogle spændende paralleller:

For hundrede år siden vandt det udvidede sportsbegreb frem sammen med fremvæksten af et industrielt samfund. I dag vinder det udvidede idrætsbegreb frem sammen med fremvæksten af et post-industrielt samfund.

For hundrede år siden vandt det udvidede sportsbegreb frem sammen med fremvæksten af borgerskabet og arbejderklassen som dominerende faktorer. Disse to klasser har deres tyngde i den sekundære sektor. I dag vinder det nye idrætsbegreb frem sammen med fremvæksten af de nye

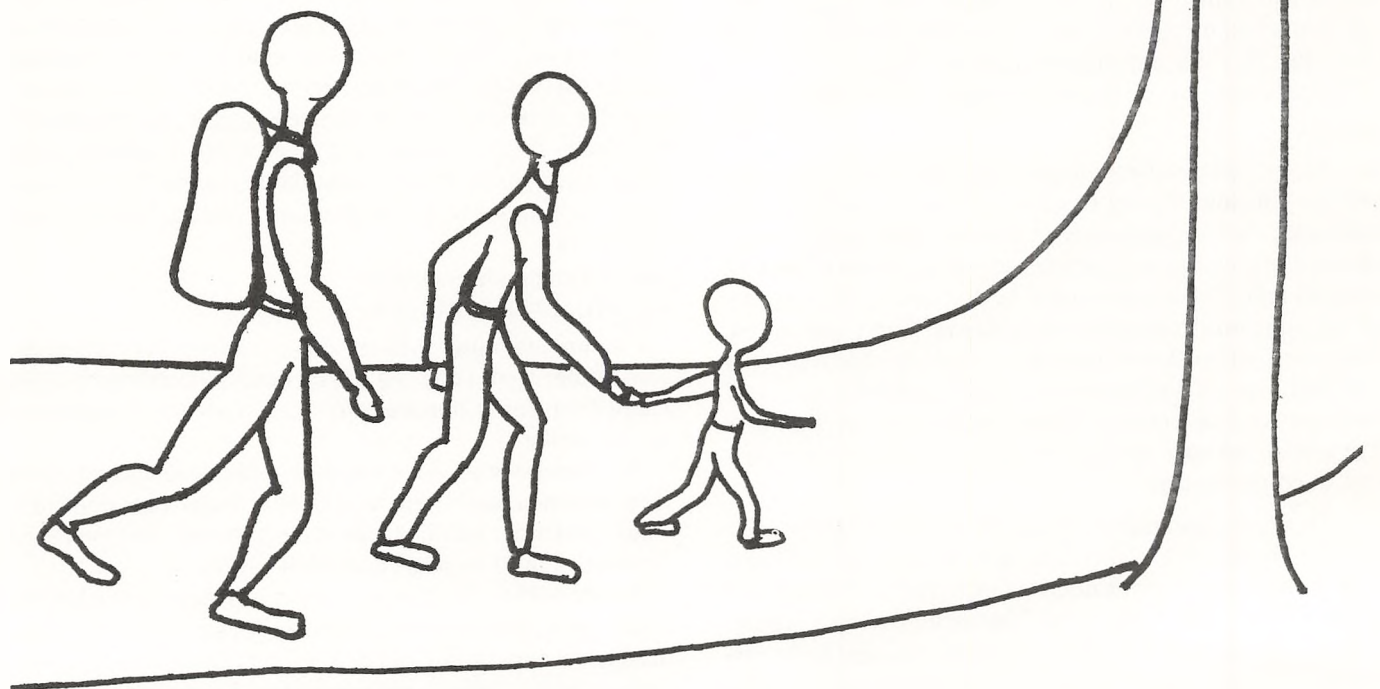
mellemlag bestående af funktionærere og tjenestemænd. De nye mellemlag har deres tyngde i den tertiære erhvervssektor – servicesektoren.

For hundrede år siden var der overensstemmelse mellem industri samfundets tendens til ekspansion og en tilsvarende tendens inden for sporten. Denne overensstemmelse gjorde sporten til et vigtigt og effektivt middel i karakteropdragelsen. Men gennem de sidste ti år er industrisamfundets ekspansion blevet yderst problematisk, og det er en medvirkende årsag til, at sporten har mistet sin fundamentale betydning i karakteropdragelsen.

Ligesom industrisamfundet er ude i en identitetskrise, er sporten det også.

Meget tyder på, at sporten er ved at nå en grænse i den historiske udvikling, og en post-sportsera er ved at dukke op i horisonten. På godt og ondt.

Ove Korsgaard.

Idrættens eskortering

Olav Ballisager

Udgangspunktet må være i en holdning - ikke i en disciplin.

Det er fattigt, når repræsentanter for den såkaldt folkelige idræt fremholder, at idrætten kun må være udgangspunkt for samvær, - det er lige så fattigt, at mange uddannelsesinstitutioner tager udgangspunkt i discipliner.

Disciplinerne - mange formaliseret af tilskuer- og pengeinteresser - har ofte en tilblivelse, der bunder langt tilbage i historien. Bortset fra den teknologisk prægede sport har opfindsomheden om individcentrerede legeidrætsaktiviteter været lille de seneste par årtier. Lidenskabben har været anvendt på at formalisere, regelrette, stilbinde etc.

Jeg har tidligere fremtrukket bl. a. disse tre forhold, der belyser lidt af situationen: Den **folkelige idræts** (gymnastik) stivnen og dens bevægelers indkapsling i fix-færdige mønsterboliger med opsyn og kontrolleret menings- og krops-pleje i stort og småt.

Dansk Idrætsforbund har længe fungeret så fint, som var det en offentlig institution.

Tilvalgsordningerne blev præsenteret i den offentlige skole i 60'erne. det var jo demokrati, når eleverne selv valgte disciplin. Også når 48% valgte håndbold, og læren tilfældigt var håndboldentusiast.

De **musisk-ekspressive aktiviteter** fik plads i slutningen af 60'erne og har været afprøvet siden. Med pigerne i det mindste. Og i de yngste klasser. Man kan jo ikke rigtig motivere til den slags, efter 6.-7. klasse i hvert fald, så det er naturligt at didaktere det - som vi kaldet det i fagsproget - til at være overstået inden den tid. Så bliver der også mere tid til de rigtige sportsgrene, dem man dyrker i klubberne, og så bliver overgangen til langtidside, et af fagets mål, let. For de fleste bliver det endnu lettere, for ca. 70% holder op.

Det har vi vidst i en halv snes år, og uroen er da også ved at brede sig lidt. Det er der vist god grund til, for idræt skulle jo også sådan være sundt og forebyggende, og nu man skærer ned på hospitalsvæsenet og andre lappedvæsen, skulle der jo være endnu mere brug for den sunde idræt. Men der har imidlertid sneget sig en forvaltningsmisforståelse ind, for man er kommet til at nedsætte time-tallet, - og kommet til at nedskære kursusbevillingerne, og kommet til at lukke årskurserne, og

Men så har man da også forstået at give. Der er eksperter, der nu arbejder med f. eks. sundhedspædagogik og har en målsætning, der meget ligner den for idræt.

Og sporten - altså disciplinerne - støtter man også, for samtidig med at man vil lukke de institutioner, der daprøver også at have et pædagogisk-samfundsintegreret indhold, er der instanser, der giver penge til en rigtig sportsskole. Og bygger nyt.

Der er nogle, der giver op, faget har stor gennemtræk i skolen, siger man, men mange er jo gode kæmpere, fightere, som man siger, og bliver tilbage og fighter for sporten og overgangen til livslang idræt. Der er også kommet et sikkert tegn på stabilitet. Mange kommer nemlig med samme indstilling til uddannelsesstederne for at blive idrætslærere. Man har spillet meget bold, fodbold og håndbold mest, gennem skoletiden. Det er også de foretrukne idrætsgrene. Og de dyrkes meget i uddannelsesforløbet.

Det er også dem, man vender tilbage til som lærer.

En bemærkelsesværdig sammenhæng. - og mange synes jo også om de idrætter. I fjernsynet f. eks., og Hummel og Carlsberg kan lide dem.

De, der ikke er inde i det stabile kredsløb, er ikke så sikre. De fleste ryger ned ad de stejle frafaldskurver (følg tendensen bl. a. gennem LUSK-undersøgelsen, O. Lammerts 1977 undersøgelse, Ringstedundersøgelsen).

Men nogle er ved at fornemme, at det ikke er helt godt fat med den fysiske, psykiske og sociale udvikling og overgangen til livslang idræt, som der står om i fagmålet. Så nogle er begyndt at spille fodbold på en anden måde. Ligesom kineseren, der sprang højere. Han sagde, det var fordi han sprang et revolutionært højdespring.

Inden snakken om, hvad man kan gøre, var det måske værd at se på, hvordan det gøres. Det er den der diskussion om midler og metoder. Målet er jo nævnt.

Mange har set frelsen i at være **induktive**. Det er noget med at undervise indirekte, stille opgaver og ikke direkte instruere. Gør man det, bliver man dirigerende - eller **deduktiv**.

Så hvorfor ikke dyrke de gode gamle sportsgrene, men være induktiv. »Hvor mange måder kan du sparke til bolden på?« skal man spørge. Man ved selvfølgelig godt, at ungerne tyrer løs på læderet, som de har set det derhjemme i tosekassen. Men det er alligevel mere socialt og individualiseret og sådan.

Sammen med den snak hører diskussionen om, at man ikke må være disciplinær - eller autoritær. Det er vist et stort problem for mange. Nu da jeg - endda i en pædagogisk bog - er blevet døbt en antiautoritær pædagog, tør jeg godt sige det (jeg er nu også blevet kaldt for fascist, venstreorienteret og humanist): I visse sammenhæng er jeg en usminket disciplin-autoritet-tilhænger!

Og det ikke alene fordi jeg ikke gider diskutere brusebad eller ikke-brusebad, men dikterer bad. Men fordi det er et beskedent element i efterstræbelsen af en væsentligere frihed - et sted, hvor det koster noget mere.

Jeg har lært mig at citere Kierkegaard på dette sted i diskussionen: »Den, der kun blev skyldig i forhold til politivedtægten, blev i grunden aldrig skyldig«. Samtidig med at der kræves disciplin, er det ufravigeligt nødvendigt, at den, man samarbejder med, er indforstået med målet. Ligeså vigtigt er det at vurdere, evaluere, om målet har været indsatsen, processen, værd. - En disciplinering kræver en målsætning, der er værd at tjene. Det kræ-

ver også en fin fornemmelse af motiveringsgraden i selve arbejdsprocessen. Måske udtrykket »optimale motivation« kan hjælpe her. Det skal forstås sådan, at der er en i situationen optimal motivation, men at den ikke er ens uanset, hvad man arbejder med - og på samme tidspunkt i forløbet. Der er en meget hurtigere, umiddelbar motivation at finde i f. eks. basketball, og allerede efter få timers arbejde er der opfundet små spillehelheder, der er spændende og overskuelige. Det er i den fase langt vanskeligere i f. eks. atletik eller redskabsgymnastik. Her skal der bruges flere timer, før man har »noget stof på hånden«, så man kan sammensætte og kreere. Desuden er man snævre-re bundet til alderen - bestemte senso-motoriske trin.

Men meget tyder på, at er man først kommet over de høje tærskler, så er man mere tilbøjelig til at hænge ved.

Det er lige tomt at tage udgangspunktet i metoden som i disciplinen - eller deres forening.

Udgangspunktet må være i målet. Målet er ikke fixeret eller endeligt. Det er en forening af naturvidenskab og idé. Det er begrænset af de fysiske rammer, der kan formes, eksperimenteres med, af individer med egne oplevelser og oplevelsen af at høre sammen.

Hvordan gøre op med/forbedre det eksisterende?

For at begrænse forvirringen, vil jeg foreslå fire måder at vurdere på: 1) bløde op på de eksisterende idrætsdiscipliner. 2) inddrage perifere emner. 3) helt nye aktiviteter. 4) rent spekulativt finde ud af noget bedre.

Overvejelsen vedr. **opblødningen af de eksisterende discipliner, underforstået, så de bliver tilgængelige, er i sig selv positivt, for den bygger på erkendelsen af, at der er noget galt.**

Men at tro på, at »man kan spille fodbold på en anden måde« og samtidig have en chance for at fortsætte efter endt skolegang - kan synes naivt. Intet tyder på, at tonen i de populæreste aktiviteter inden for klubidrætten bliver venligere. Tværtimod.

I overvejelsen ligger også en slags universalisering af f. eks. boldspillene. Boldbasis kalder man det. Og det er der salg i for tiden. Tanken er, at der er nogle universelle færdigheder, der går igen i alle spil, og at de kan samles i én hat. Men boldbasis skal alligevel blive til boldspil, så enderresultatet synes at være det samme, blot er smerten under-

vejs formodentlig formindsket en smule. Målrretningen er i en fase gjort bredere.

Det er iøjnefaldende, hvor disse »package-løsninger« sælger godt. Det er en overskuelig helhed, der er let at administrere. Pakken bliver let nok i sig selv - en klat mål-middel-produkt, der ikke kræver den store dybsindighed at håndtere.

Den lidt paradoksale svaghed ved de veletablerede discipliner som skolespil er, som nævnt, at de har en overdreven stærk referensramme at virke på baggrund af - medier, forældre. klubidrætten etc. ...

Den i anvendelsen i skoletiden svagere stillede emne-gruppe: atletik, redskabsgymnastik, musisk-ekspressive aktiviteter m.fl. har som brugssvagthed bl.a., at der ikke er nogen egentlig referensramme at bygge på. Det er ikke så let for medierne at få has på denne gruppe, da scoringssystemet til dels er ret uigennemskueligt.

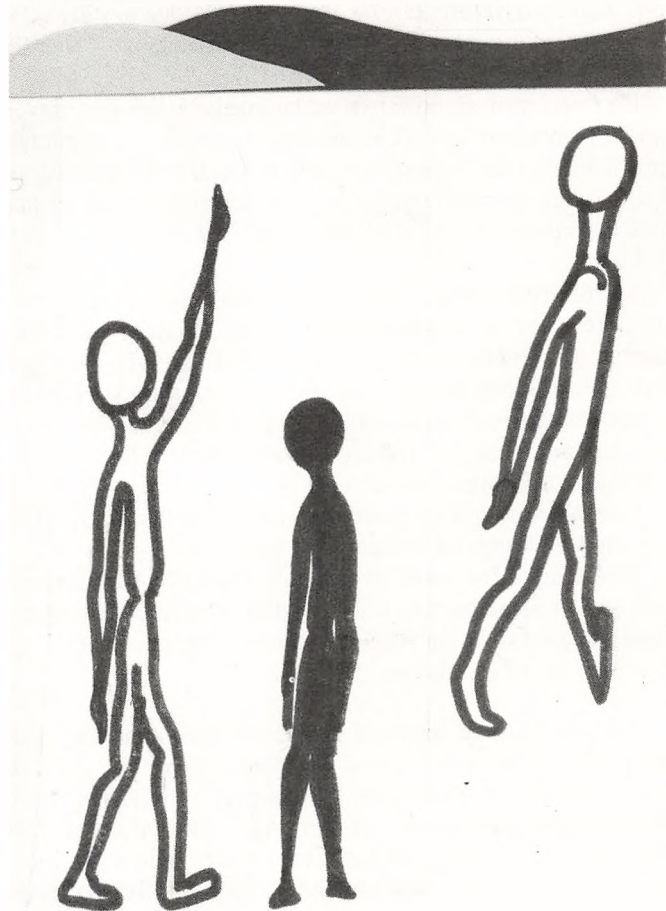
Ikke desto mindre ligger der er et fantastisk potentiale i disse aktiviteter. Atletikken har ikke et direkte æstetisk krav, men hører dog til dels med i gruppen bl. a. på grund af bredden, og fordi det er en individuel aktivitet. De andre nævnte har et form-krav, en æstetisk dimension.

Tidligere har jeg omtalt den dialektiske æstetik. I begge tilfælde arbejdes med form og udtryk, og man kommer i interaktion med omverdenen. - »Den æstetiske forvandling opnås gennem en omformning af sproget, sansningen, og forståelsen, således at disse afslører virkelighedens væsen bag deres ydre skin: menneskets og naturens undertrykte potentielle muligheder«. (Marcuse-citat i min artikel: Humanistisk Idræt og den Æstetiske Dimension).

De æstetisk-dialektiske emner er nu meget lidt repræsenteret i de danske skoler, så, skønt de er blandt de ældste, hører de på sin vis stadig til blandt de perifere emner.

De perifere emner er de emner, der ligger i ydergrænsen af, hvad der traditionelt arbejdes med i skoleidrætten. Gennem tilvalgsordningerne er opnået en form for tilbudspolitik ud fra devisen: der må da være noget, de gider arbejde med -

Det er der til en vis grænse noget i. Men som antydet ovenfor er påstanden om at vælge selv tvivlsom. Man kan med større ret sige, at det er miljøet - bl. a. skabt af læren - der vælger.

Vurderet i længere perspektiv er de relativt nye emner problematiske, for med dem har eleverne ikke større chancer for at fortsætte i foreninger etc. efter endt skolegang. Fordelen ved dem er, at alle er lige godt/dårligt stillet, og det kan der ligge en positiv social-mekanik i. Ingen har endnu vundet sig en status eller en fast referensramme. Men hvor længe er disciplinen relativ ny, og hvornår slipper de perifere emner op?

Noget tyder på, at en aktivitet, der begyndte som leg, efterhånden bliver formaliseret og engang til sport. (Jfr. Loy/Ingham: »Play, game and Sport«). Spørgsmålet er, om denne udvikling kan og skal styres? Eller om det ikke netop er denne udvikling, der er udfordringen? - Nemlig »kultiveringsprocessen«, formaliseringen?

En nyere stor amerikansk undersøgelse tyder derudover på, at som tilbudspolitik er de mange nye emner ikke uden problemer - i det mindste i et objektivi, arbejdsfysiologisk lys, for her viser det sig, at i en bred tilvalgsordning er der tydelig tendens til, at eleverne vælger det forkerte.

En hindring i dette felt og især i det følgende, helt nye aktiviteter, er læreres indgroede mistillid til noget, man ikke har set »lykkes«. Kom med en praksis, før vi tror på det! Det er der en bestemt blokering i, ikke mindst vedr. de eksperimenterende aktiviteter, der på forhånd får en tvivlsom bedømmelse, fordi man ikke selv med sin ham af blokeringer kan opleve, at det lykkes.

Man glemmer, at det faktisk er meget muligt, at det lykkes med de knapt så afstumpede børn.

Stor chance for forlig er der, når man får introduceret nyt, ved at »lege børn«. Det er vigtigt i udtryksaktiviteterne at gøre erfaring ud fra det, man er - voksen -, forstå og erkende, og så omplante.

På linje hermed ligger så kravet om sammenhæng mellem teori og praksis. Det er da ideelt, men hvor naivt at forvente, at man kan gå på kursus et nyt sted, med fremmede mennesker, møde nyt stof - og i løbet af timer eller dage fixet og færdigt at få sammenhæng mellem nye ideer og deraf ny praktik. Skal alt bevises i det øjeblik, det fremsiges, er man med til at fastholde status quo. Det er legalt også at forny sig ved at have oplevet - ikke nødvendigvis erfaret.

Selvfølger kan usikkerheden også skyldes, at man ikke har håndværket i orden, men den videre forvaltning må bero på en **holdning**.

Det er derfor ulykkeligt, når kurser tager udgangspunkt i definerede discipliner; - så er en holdningsdannelse på forhånd destrueret. Idégrundlaget er spærret inde af den tilfældige disciplin.

Helt nye aktiviteter. Kan noget være helt nyt? Er mennesket ikke nogenlunde som det altid har været? Består det nye i den forandring, der sker i verden, historien, og vores forhold dertil?

Er de dialektiske aktiviteter ikke altid nye i denne forbindelse? Deres udgangspunkt er jo gennem kropsudtryk at vise holdninger og følelser. Holdninger og følelser skabes i relation med andet og andre, og i en verden fyldt med bevægelser og modsætninger er der rigeligt at tage stilling til. Noget »nyt« kan i denne sammenhæng også ligge i at udtrykke sig anderledes, - rent kvalitativt blive udviklet.

Der er også gjort initiativer til at anvende kendte aktiviteter, men kombineret, så produktet kan forekomme nyt. Det tværdisciplinære arbejde er i familie med basis tanken, nævnt ovenfor, men uden dens bundne udvikling mod færdige discipliner.

Anskuelsen ligger tæt på fagintegrering, hvor man i et større perspektiv inddrager vedkommende, relationer. Der er oplagte berøringsflader mellem eks. musik-formning-hjemkundskab og idræt, men også til de mere boglige fag, historie, dansk etc. Bl. a. gennem de boglige fag kan idrætspraksis diskuteres og absurditeter og urimeligheder afdækkes. Feature-arrangementer er en anden integreret mulighed for at almengøre faget. Her kan fagets bredde og modsætninger opleves i et kompakt forløb over nogle timer eller dage. I alle tilfælde har man igennem en anden forvaltning, sammensætning etc. skabt en form for ny aktivitet.

Egentlig nye aktiviteter formuleres ofte gennem eksperimenter. Ofte har nye rekvisitter inspireret til helt nye aktiviteter. Eks. er kæmpe-bolde/balloner, faldskærme, klatretet, en række kaste- og slagrekvisitter.

I Amerika har denne opfindsomhed ført til skabelsen af en række »new games«. Mest kendte pionerer er formodentlig G. Leonard (The Ultimate Athlete) - og mere praktisk-konstruktivt, T. Orlick (bl. a. »Every Kid Can Win«). En lang række ledere inden for amerikansk Physical Education har erkendt behovet for nytænkning og står bag initiativer som »Human Movement«, »Humanistic Physical Education« etc.

På i hvert fald to områder er der problemer med de nye aktiviteter: Aktiviteterne synes at undergrave sig selv efter nogle års levetid (play-game-sport udviklingen), og aktiviteterne har besvær med at rumme en progression, - en kvalitet, der kan efterstræbes gennem en længere periode og stadig være meningsfyldt.

Frisbee-legen er et godt eksempel på en aktivitet, der i en 10-12 års periode udviklede sig fra en leg med kageforme til en nu professionel aktivitet med regler, stor publikumsinteresse og økonomisk spekulation.

Problemet om et tilstrækkeligt stort kvalitativt krav har formodentlig at gøre med, at vi endnu ikke er i stand til at formulere tilstrækkelig gode opgaver relateret til nye aktiviteter. I de nye aktiviteter er det ofte det sociale aspekt der er i focus, og vi er trænede i at fokusere på det formelle regel-aspekt samt det arbejdsfysiologiske. Der kan også opstå problemer med at fastholde et tilstrækkeligt arbejdsfysiologisk niveau i de mere eksperimenterende aktiviteter.

I øjeblikket synes man at løse problemet ved at hive et nyt rekvisit frem og spiller på den umiddelbare nysgerrighed. Der er brug for vedvarende arbejde for at få dybden med.

Til gruppen af nye aktiviteter hører også de mere miljøbundne: bjergbestigning, hang-gliding, styrtløb etc., aktiviteter, der ofte benævnes som »risiko-aktiviteter«, -egentlig fejl-etiketteret, da de procentvis tegner sig for få skader. Mere nærliggende er det at bruge det omliggende miljø: eng, skov, strand, parker etc. og i relation til den forunderlige natur formulere nye aktivitetsformer. Orienteringsidrætten har været med til at åbne udemiljøet. Man må være opmærksom på, at den ikke stivner i en bestemt form og procedure, men bibeholder eksperimenterne og umiddelbar opfindsomhed.

Idrætten kan også **rent spekulativt** finde nye dimensioner. Der har til alle tider været tænkere, der har beskæftiget sig med idræt, uden direkte at være udøvere.

G. Leonard nævnt ovenfor var på en måde en sådan outsider, der dog gennem både teori og eksperiment ville finde den ultimative atlet i sig selv. Han har tilføjet idrætten flere nye indfaldsvinkler og overvejelser end mange professionelle gennem systematisk fag-arbejde.

Filosofiske erkendelser kan uden tvivl føre til en anden holdning. Om man rent sprogligt kan argumentere for plads til en anden praksis er nok tvivlsomt. Konflikten kommer her naturligt til at stå mellem, hvad der er individets umiddelbare interesse - og hvad der er samfundets.

Mere fagligt centreret kan man forestille sig, at oplevelser erhvervet i eks. de nævnte »risiko-aktiviteter«, kan omplantes til de mere bundne praksis-miljøer. Måske man vil opleve, at idræt slet ikke er idræt.

En anden spekulativ vej at gå er at vurdere udsagn fra mennesker, der har erfaringer med idræt. F. eks. kunne man vurdere de (Loy & Kenyon, 1973) 6 væsentligste årsager og gennem en forening af dem formulere en aktivitetsgruppe, at gøre videre eksperimenter ud fra.

Er idræt blevet en ventil, der slipper lidt aktivitet fri fra den overflod af ubrugte kræfter, der er blevet til overs, efter at livet er blevet opsplittet i arbejde og fritid, ung og gammel, mand og kvinde, tanke og sjæl ...

Spørgsmålet er, om vi kan tænke så langt, at vi ikke gør idrætten til en perverteret udgave af et forrykt samfund, men gennem den opdager vores store muligheder.

Om et udvidet idrætsbegreb

Peter Kjøgx og Birgit Trier Frederiksen

Den voldsomme stigning i antallet af idrætsgrene og -udøvere, fremkomsten af »alternative« idrætsgrene, en øget tilslutning til kurser om dans, kreativitet og drama samt kursustitler som »Nye veje i idrætsundervisningen«, kan give indtryk af, at idrætsbegrebet er ved at blive ændret, evt. udvidet. Hvis det er tilfældet, er spørgsmålet bare hos hvem og i hvilken retning?

For idræt som for andre kulturelle aktiviteter gælder, at begrebet afspejler de erfaringer og forventninger, som den enkelte har til aktiviteten. Begrebet idræt har forskellig betydning for forskellige mennesker afhængig af den enkeltes kulturelle og sociale baggrund. Det skifter betydning i forskellige kulturer og til forskellige tider, og det har derfor en historisk og social afhængighed, som det er væsentligt at være opmærksom på.

Hvilken af de til enhver tid eksisterende opfattelser, der vil være den dominerende og dermed evt. i daglig tale vil fortrænge de øvrige er afhængig af, hvorledes idrætsbegreberne passer til den herskende ideologi. Med andre ord, den idrætsopfattelse, der passer bedst i den herskende ideologi vil til enhver tid være den fremherskende.

Udover i medierne møder vi, i vor tid, oftest idrætten i meget klart afgrænsede systemer som fx. skolen, idrætsklubben, idrætshøjskolen, der alle, groft sagt, er præget af en vis lukkethed og selvtilstrækkelighed. Når dertil kommer, at den enkelte deltager normalt kun er medlem af et af systemerne ad gangen, styrkes isolationen.

Det medfører for den enkelte en unuanceret idrætserfaring og dermed et begrænset idrætsbegreb. Idræt kan fx. opfattes som udelukkende fysisk træning eller i en anden ende af skalaen som rent kropsudtryk. I begge tilfælde er der tale om en endimensional idrætsopfattelse. Kun et bestemt aspekt hos individet bearbejdes og ofte på ekspertens/sagkundskabens præmisser.

I kropsterapi og aktiviteter beslægtet dermed har individet selv en aktiv rolle. Der lægges vægt på en vekselvirkning mellem krop og psyke, hvorved der tilføres en 2. dimension. Begrænsningen ligger i, at aktiviteterne er individcentrerede, hvad der kan medføre en selvoptagethed, som kan virke hæmmende for en alsidig bevidsthedsudvikling. Konsekvensen kan være, at aktiviteterne udover den øjeblikkelige oplevelse ikke får varig betydning for den enkeltes situation og adfærd.

I en fase, hvor man søger at udvikle alsidige handlemuligheder, kan det være nødvendigt at arbejde i delvist lukkede systemer for at få ro og mulighed til at eksperimentere. Det er væsentligt derefter at afprøve mål og midler i andre sammenhænge for at vurdere deres styrke og anvendelighed.

I skolens idrætsundervisning er handlemulighederne blevet øget, først og fremmest inden for det pædagogiske område, grundet de pædagogiske fags udvikling inden for læreruddannelsen. Det har medført en åbning over for andre undervisningsmetoder, men det har ikke betydet en tilsvarende åbning over for andre fag.

I skolens undervisning er introduceret begreber som boldbasis for at åbne for en bred analyse af boldspillens indhold. Sådanne begreber tvinger og opfordrer til at afdekke og forstå sammenhænge. Den begyndende åbning mellem disciplinerne er dog kun blevet fulgt op i begrænset omfang i læreruddannelsen og i de videregående uddannelser og i meget ringe grad, hvis overhovedet, i den frivillige idræts organisationer og disses turneringer og landsstævner.

I teorien tales om en bredere idrætsopfattelse. I praksis etableres stadig flere og mere specialiserede lukkede idrætssystemer, der i langt de fleste tilfælde er udtryk for en endimensional idrætsopfattelse og i realiteten kun ad-

skiller sig fra hinanden ved de anvendte redskaber og i begrænset grad den anvendte teknik.

I praksis ændres idrætsudbuddets kvantitet, mens det teoretiske idrætsbegrebs kvalitet forbliver uændret.

Både i teori og praksis opfattes mennesket og kroppen inden for de fleste idrætssystemer stadig ud fra en medicinsk apparatfejlsmodel. Hver enkelt del kan trænes, udvikles og udskiftes uafhængigt af helheden og uden hensyntagen til, hvilken person der er tale om.

Dette syn og dets betydning for idrætsudøverens og underviserens rolle og selvopfattelse bør vurderes kritisk og konfronteres med de opfattelser af undervisning og kropsudvikling, som gør sig gældende i kredse, der ikke traditionelt har tilknytning til idrætten. Her kunne nævnes pædagogiske, psykologiske og sociale institutioner, terapeuter eller kunstnere. Ideer herfra kan forsøges overført til idrætslig praksis.

Nuancerede idrætsbegreber

De nuværende idrætsbegreber kan nuanceres ved i alle tilfælde at bevidstgøre omkring og konkretisere begrebet kvalitet. Kvaliteter, som er uafhængige af discipliner, opfattelser, alder, køn eller andre faktorer. Ved at arbejde med kvalitet kan opbygges en bevægebevidsthed, som forhindrer bevægelsesklischeer, således at idrætsudøverne og underviserne ikke lader sig stille tilfredse med en ureflekteret reproduktion bestemt af rammer og vaner.

En koncentration omkring at udvikle kvalitet vil betyde, at man på det psykiske plan forsøger at forbinde følelserne med kroppen og arbejdet med sanselighed. Det kan føre til fordybelse i oplevelser og søgen efter et mere æstetisk resultat og dermed for den enkelte øget erkendelse, selvforståelse og tydeligere identitet.

Et sådant stadig arbejde med og søgen efter kvalitet kan på det sociale område medføre samarbejde, forståelse, sammenhold og gensidig respekt igen ledende til tryghed og en øget selvrespekt.

Samtidig med at det er nødvendigt at nuancere de enkelte idrætsbegrebers indhold, er det væsentligt at blive bevidst om og at erkende begrebernes funktion og sammenhænge mellem dem. Det er af afgørende betydning at udbygge sine egne handlemuligheder inden for hvert be-

greb både pædagogisk, organisatorisk og fagligt, og det er centralt at bevare en stadig kritisk vekselvirkning mellem teori og praksis.

Et fælles udvidet idrætsbegreb er en urimelig utopi og urealistisk ønsketænkning. Flere nuancerede idrætsbegreber anvendt af bevidste idrætsundervisere og udøvere er ønskelige og mulige og en dialog imellem dem er nødvendig. Det, der kan befordre dialogen, er talen om udvikling af kvalitet.

Det udvidede gymnastikbegreb

Klara Korsgaard og Lisbeth Nygaard

Før man kan koncentrere sig om gymnastikkens muligheder i 80'erne, vil det nok være en god idé at begynde med at se på, hvor mulighederne skal komme fra - altså ride baggrunden for en udvikling op.

Og for at gøre det er det nødvendigt at tage et skridt endnu længere tilbage og karakterisere den oprindelige gymnastik.

Per Henrik Ling, der er far til den gymnastik, vi laver i dag, tog sit udgangspunkt i det fysiologiske. Øvelserne skulle udbedre de skader, kroppen fik i det daglige arbejde, og han lavede nogle øvelser, som tjente det formål - sving, sidebøjninger, armbøjninger.

Den lingske gymnastik blev i Danmark indført som en stillingsgymnastik, hvor man på en ny kommando skiftede fra en stilling til en anden. Den blev efterhånden ændret til en bevægelsesgymnastik, hvor øvelserne indgik i en rytmisk sammenhæng, så de kunne gentages et antal gange. For at lette det, satte man musik til - først til kvindegymnastikken i mellemkrigstiden og så til mandsgymnastikken i begyndelsen af 60'erne.

Hvert år til opvisningerne viste man sine serier frem bygget over samme læst, men med lederens personlige særpræg i sammensætningerne.

Udgangspunktet var altså fysiologisk, og musikken blev brugt til at understøtte den gymnastiske tælling.

DEN traditionelle form for gymnastik findes stadig, men i løbet af de sidste 10 år er der sket en ændring.

Inspireret af balletten er man nu begyndt at tage musikken som udgangspunkt og sætte bevægelser til. Det gør, at man næsten helt har forladt de fysiologiske

overvejelser, med de kendte bevægelser og krav om ligestighed i øvelsesvalget. Udgangspunktet er nu også æstetisk.

Det er der i og for sig ikke noget nyt i. Ling havde også æstetisk gymnastik på programmet, og Eli Bjørksten, Agnete Bertram og Snoghøj pigerne herhjemme arbejdede meget bevidst med den æstetisk/symbolske side af gymnastikken.

Dog er der ikke tale om en tilbagevenden til den slags gymnastik. Målet er i dag at udtrykke musikken gymnastisk. Forudsætningen er selvfølgelig stadig fysiologisk betinget, idet gymnasterne gennem træning med gymnastikkens grundbevægelser bliver i stand til overhovedet at svinge arme og ben.

At udgangspunktet er musikken har selvfølgelig også gjort, at man nu bruger andet end traditionel gymnastik-musik med klaver. Man eksperimenterer med musikkens mangeartede former, f. eks. den klassiske, jazzen og folke-musikken.

Når det lykkes at få musik og bevægelse til at gå op i en højere enhed, er det, så det kribler ned ad ryggen på såvel gymnaster som publikum.

Det er specielt kvindegymnastikken, der har udviklet sig sådan og er nået langt i den retning, men også mændene begynder at komme ind på området.

Den traditionelle mandsgymnastik, der viser kraft, mod, styrke og besindighed har svært ved at vige pladsen for noget så »kvindagtigt« som rytmisk sans og bevægelighed. Men der er ingen, der taler om, at mændene skal til at lave kvindegymnastik, selv om mange mænd reagerer så-

dan, når de skal bruge andet end armstrækkerne, men om, at også mænd kan bevæge sig rytmisk, hvis de kan komme over det stude, hvor det drejer sig om at vise bøffer.

At kvinderne er nået længere end mændene hænger selvfølgelig sammen med, at mændene i årtier har brugt kræfterne på at komme over en hest på tværs eller passere en rullemåtte på langs i halsbrækkende hvirvler i luften. Der kan kvinderne ikke være med, de har koncentreret sig om en rivende udvikling inden for det rytmiske, der måske er gået så hurtigt, at de ikke har fået »sjælen« med. Tidsåndens upersonlighed og strømninger slår igennem, og man savner den indre glød, der fortæller, at bevægelserne kommer indefra, at man lever med i hver en strækning, hver en drejning, i hvert et løb.

Når vi skal se på fremtiden, er det vigtigt at holde fast i formålet. Det er og skal blive ved med at være: at fremme den fysiske, den psykiske og den sociale udvikling. Der må for alvor gøres op med den traditionelle dualistiske tankegang, der adskiller krop og sjæl. Det er det hele menneske, der er det centrale.

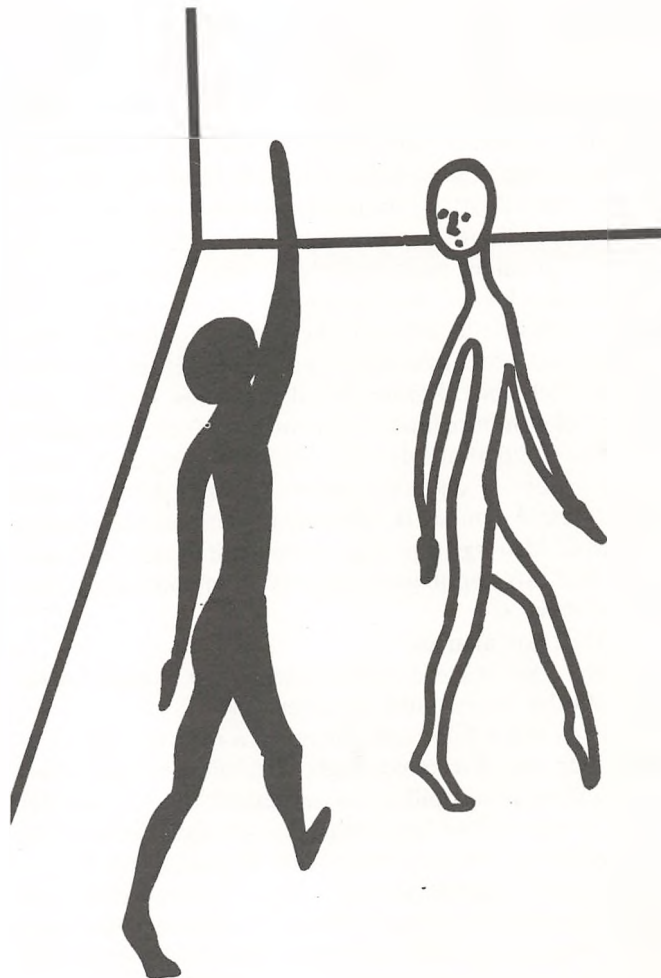
Den gamle filosof Montaigne sagde for mere end 400 år siden: »Det er ikke tanken, det er ikke kroppen, vi træner, men det er mennesket, og vi må ikke dele det i to«. Det er ikke et nyt og epokegørende formål, men som gymnastikken tegner sig i dag, er det nødvendigt at understrege dette.

Gymnastikken har den store fordel i forhold til de fleste andre idrætter, at man kan koncentrere sig om selve aktiviteten, altså om bevægelserne. Der skal hverken tages tid eller måles meter, tælles point eller mål. Man kan fokusere på den fysiologiske side af gymnastikken, på den æstetiske og symbolske side og på den sociale side. På den måde har man optimale muligheder for at gøre noget ved krop/sjæl dualismen.

Men det springende punkt er at komme fra teori til praksis - altså: hvordan får vi sjælen med i det daglige arbejde i gymnastiksalen. Eller sagt på en anden måde: Hvordan får vi skabt overensstemmelse mellem det indre og det ydre?

Svarene kan være mange, men et af dem er i hvert fald: den kreative gymnastik. Den burde være en naturlig del af træningen - bl. a. den del, der tager vare på fantasien, på følelserne, på ansvarligheden og på det sociale samvær.

Igennem opgaver, som gymnasterne skal løse, vil de opleve hvordan de må eksperimentere, dels med sig selv og dels med andre, og på et tidspunkt vil de slippe taget i traditionelle gymnastikbevægelser og virkelig føle sig frie i forhold til det at bevæge sig. Denne frigjorthed vil styrke dem i den rytmiske gymnastik og gøre dem mere følsomme i arbejdet med den.

Gymnastik i Sydkorea

Finn Berggren

I forbindelse med vores hjemkomst fra Korea, hvor Ann Mette og jeg i de sidste to år har opholdt os som DANIDA-udsendinge, er jeg blevet bedt om at uddybe nogle af de tanker, man gør sig under et sådant ophold.

Vores begrebverden er vidt forskellig, således er udtrykket gymnastik et lukket eller rettere sagt et snævert begreb, der primært dækker redskabsgymnastik m/k med den væsentlige hensigt at satse på en elite, som helst skal nå et stade, der kan udnyttes i en propagandamæssig henseende. Det er imidlertid ikke en propaganda for idrætten som sådan, hvilket falder mest naturligt i vores tankegang, men hovedsagelig kædes den eventuelle succes sammen med landets industrielle/økonomiske/politiske situation. Når jeg har brugt ordet gymnastik, har der ligget en langt bredere opfattelse bag. For mig har det nærmest fungeret som en mere eller mindre intetsigende overskrift eller påtegning på en kasse fuld af alle de bevægelsesbegreber, der er kommet til i løbet af de sidste årtier. Lad mig blot nævne i flæng: kreativ gymnastik, ekspressiv gymnastik, rytmisk gymnastik, idrætsgymnastik, gymnastik moderne, kropsbevidsthed, afspændings-gymnastik, humanistisk gymnastik osv. osv.

Ja, hvad gør man så?

Udfører man et elegant hovedspring ned i kassen og hiver et såkaldt begreb med op, eller ...

Man er i hvert fald taget hjemmefra med den sidst udkomne bog om Idrætspædagogik i baglommen, og kufferten er fuld af ny-indspillede kassettebånd, da man har fået oplyst, at der næsten ikke bruges spolebånd. Det viste sig dog i praksis at være omvendt. Alle ens papirer fra diverse studieophold i England er blevet ført á jour og kædet sammen med de sidste nye tanker inden for »bevægelsesverdenen« i dagens Danmark. Jo, man har fysisk og psykisk forberedt sig til en ret udefinérbar opgave i at undervise koreanske lærere i dansk gymnastik.

I løbet af de første tre-fire måneder bliver ens medbragte mål og idealer stille og roligt pillet ned fra piedestalen. Man begynder forfra på en bearbejdningsproces, altså af én selv. Tidligere vante øvelser og undervisningsprincipper bliver taget op til revision - og kasseret. Du er udsendt for en periode af to år og vil ligesom gerne føle, at der er blevet sat et eller andet på skinner, at du har fungeret som løftestang til en udvikling. OK, du er ikke så naiv, at du tror, du kan se et resultat af dit arbejde - men alligevel! Du begynder pludselig at føle, at der er cirkler inden for den koreanske gymnastikverden, der forventer, at du skal koncentrere dig om springteknikker for den udvalgte gruppe af gymnaster. Nye overvejelser! Det kan ikke være meningen, at du skal arbejde på et så specialiseret plan i et udviklingsland. Der må være væsentligere og mere samfundsgavnlige opgaver.

Resultatet bliver, at du satser endnu kraftigere på din undervisning på forskellige universiteter. Det går egentlig også helt godt, selv om du selvfølgelig har haft lidt begynderproblemer bl. a. med musikken. Du har jo ellers været forudseende og medbragt et hav af kassettebånd. Dog ingen kassettebåndoptager, idet du har fået oplyst, at der var en ny tilstede. Det viste sig selvfølgelig at være en spolebåndoptager, som kun kan høres inden for et par meters afstand - ja, det var så musik og bevægelse. Senere får du ved venners hjælp købt en hæderlig »maskine«, som du fremover aldrig slipper af syne. Du vænner dig naturligvis til, at strømmen går lidt op og ned. Af og til kniber det lidt med at genkende melodierne, og heldigvis er det kun få gange, at strømmen helt svigter. Du har såmænd også vænnet dig til, at på de enkelte universiteter, hvor du underviser i en stor hal, er der samtidig omklædning på tilskuerpladserne for alle andre idrætsaktiviteter. Så der er liv og glade dage, når baseball-resultaterne skal diskuteres under tøjskiftet. Hvis ikke det er emnet, kan man jo altid

diskutere det mærkelige, som de to udlændinge forsøger at undervise i nede på gulvet. Det må for øvrigt også have set komisk ud, i hvert fald da vi nærmnede os den første december måned, for dér stod de to undervisere i gymnastiksko og træningsdragter, næsen rød og dryppende, fingre så stive af kulde, at de var ude af stand til at ramme de rigtige kontakter på båndoptageren. De studerende var mere vant til situationen og var derfor iført huer, halstørklæder og vanter - enkelte tilskuere havde endog lavet en lille gli-debane ovre i fjerneste hjørne af hallen.

Inden du ser dig om, er det første semester gået, idet den kolde vinter med opvarmningsproblemer gør, at der kun undervises til begyndelsen af december. Det nye semester begynder i slutningen af februar. Den mellemliggende tid bliver brugt til kurser rundt omkring i landet. Samtidig har du tid til at revidere dine undervisningsprogrammer og formål, og der er så sandelig masser at tage fat på. For det første er det hurtigt gået op for dig, at der er ingen eller i hvert fald en meget lille integration mellem de studerendes teoretiske undervisning (fysiologi, træningslære osv.) og den praktiske side af undervisningen. Med andre ord må du forsøge at komme dette til livs ved at dele hver af dine undervisningslektioner i en teoretisk og praktisk del. Hov, der løber du pludselig ind i et sprogligt problem. Du har indtil videre klarer dig i undervisningssituationerne med en-stavelsesord på koreansk, men det går jo ikke, når du skal til at forklare strække-reflekser, konditionstræning osv. Du må finde en tolk, og helst en, der kender de tilsvarende teoretiske udtryk på koreansk (en glædelig overraskelse var det at opleve, at de professorer, som oversatte, blev nogle af de mest ivrige »elever«).

Du begynder at spekulere på, om der ikke i dette arbejde må ligge noget mere alment og fundamentalt. Der må jo også på dette semi-industrialiserede stade være nogle fundamentale behov på linje med alt andet udviklingsarbejde, nogle såkaldte »basic-needs«. Du har skelet lidt til dine kollegaer på universitetet, som med stor dygtighed underviser i folkedans, drama og moderne dans på et højt niveau. Men på spørgsmålet om, hvordan deres studerende underviser i dette ude i folkeskolen, lyder svaret, at det er de ikke rigtig i stand til, men at enkelte kan bruge det i private klubber. Du har også grublet lidt over det med den indivi-

duelle undervisning, for det kan vist ikke rigtig være sagen, når du kommer ud til et klassegennemsnit på mellem 70 og 80 elever og almindeligvis undervisning på en grusbane, der samtidig fungerer som skolegård. Når du dertil ønsker at gøre din undervisning mere samfundsorienteret og samfundsgavnlig, bliver de fundamentale behov, som du uvilkårligt tager hul på, bl. a. en bedre forståelse for den teoretiske og praktiske side af konditionstræning kædet sammen med forholdene omkring hjertekredsløbssygdomme og orientere om sammenhængen mellem belastningssygdomme og udstrækningsøvelser samt arbejds- og løfteteknik. Du forsøger endvidere at gøre din undervisning så idrætslig bredt favnende som vel muligt ved at undervise praktisk og teoretisk i opvarmningens principper herunder totalbevægelser, de naturlige strækkereflekser osv.

Alt dette lyder jo egentlig meget almindeligt og naturligt, men nu støder du pludselig på uforudset skepsis fra de højere lærerkræfter. Du er jo dansker, altså fra Skandinavien, og faktisk viser det sig, at hele det traditionelle koreanske øvelsesforråd har skandinavisk islæt. Det er nemlig præget af henholdsvis svenskeren P. H. Ling og Niels Buck. Sidstnævnte besøgte således Korea i 1931. Du står nu i den situation at måtte forklare, at såvel P. H. Ling som Niels Buck har udført et beundringsværdigt arbejde, der er uden sidestykke inden for denne branche, og at deres gymnastiksystemer hver især byggede på datidens helt korrekte fysiologiske viden, men at der samtidig er sket en kolossal udvikling inden for idrætsfysiologien og bevægelseslæren i løbet af de sidste 50 år. Dine problemer er dog ikke forbi, for det næste uundgåelige spørgsmål bliver, om der er nogle bøger på amerikansk om disse forhold. Næ nej, er svaret, men vi har nogle verdensberømte fysiologer i Skandinavien. Ja ja da, det havde nu været bedre, hvis de havde været amerikanere!

Stille og roligt tackler du dig ind på de kulturelle barrierer, de undervisningsmæssige forskelle, de sproglige problemer, de nye formål bliver klarere og mere bevidste, og i det hele taget føler du gradvis, at det begynder at glide - og så glider hjemrejsebilletten ind ad brevsprækken.

Finn Berggren.

생활 활 체 조

Årets gang

Per Sonne

Jeg er blevet bedt om at skrive Årets Gang dette år - sikkert først og fremmest fordi jeg i skrivende stund sidder midt i den norske fjeldnatur og nyder livet, mens den øvrige stab af tjenende ånder knokler løs for at få gjort klar til årets vinterskole - og måske også fordi jeg i første halvdel at 80 fungerede som stander, mens Ove havde orlov for at skrive.

Vinterskolen

Som sædvanlig spændende at tage fat på et nyt halvår. Hvad vil der komme ud af det. Hvad er det for elever, vi får, og især, hvad er det for Gerlevitter, vi spytter ud i den anden ende:

En Gerlevit kan være en person, som lærer at bestille noget, at give noget af sig selv, at bøje sig for andres argumenter, at stå stejlt på det, han eller hun virkelig tror på - en person, som har fået lyst til at tage fat i andre, som har lært nogle grundlæggende principper for undervisning, og som har samlet en masse indtryk op.

En Gerlevit kan også være en person, som har hygget sig gennem vinteren, som har skjult sig i flokken, når der skulle bestilles noget, som har slået tiden ihjel på den nemmeste måde, og som har været mest aktiv ud på de små timer.

En Gerlevit er en person, som har fået chancen for i 6 måneder at dygtiggøre sig, som har fået muligheder for at tage udfordringer op - eller som har ladet være.

En Gerlevit er blevet udsat for utrolig mange påvirkninger - positive som negative.

En Gerlevit er måske blevet et menneske, som er blevet i stand til at tage stilling til sin egen og sine medmenneskers situation i dagens samfund.

Den første basistime

Scenen er et mindre lokale på GIH. Personerne: Et stk. høvscolelærer samt 8 tavse elever.

Hvad gør man - ja, først så kigger man ud over forsamlingen, og så kan det være, at man tænker:

»De ser såmænd meget fredelige ud - bortset fra ham dér - han holder nok ikke mere end 14 dage. Men de tre dér ser ud til at have noget i sig - som vi kan bruge til noget opbyggeligt. Åh, ja. Og ham dér: Med de bøffer under ærmerne stiller han nok med Nobelprisen i fysik. Og hendes negle: Dem skal vi nok få knækket inden længe.«

Nu skal der ske noget. Man rømmer sig og siger måske:

»I har forhåbentlig fundet ud af, at vi ni personer her i lokalet skal holde sammen vinteren ud, hvad enten vi kan li' det eller ej. På basisholdet gælder det om at kridte skoene og stå fast - for der skal bestilles noget i de kommende 6 måneder - ellers vælter læsset. Er I med? Hva' ba'?? Hvad det går ud på? Hjælpe og støtte hinanden og give de spark og hug, der skal til - det er s'gu så enkelt. Andre spørgsmål? Mig? Jeg hedder Per - hvad var det, du sagde, du hed? ...«

Eller måske skulle man være lidt mere pædagogisk?? og i stedet starte således:

»Velkommen til denne vores første basistime. Som I måske ved, er mit navn Per. Jeg er jeres basislærer og glæ-

der mig meget til at lære jer at kende. Men... det er altså os ni, som skal bære basisholdet frelst igennem vinterens 6 måneder. Når jeg siger »os ni«, så er det fordi, basisholdet skal fungere som en helhed og som en enhed. Jeg ved godt, at de fleste af jer betragter en lærer som autoriteten, men jeg håber så inderligt, at vi kan komme ud af denne følelse - for på dette hold er jeg lige så meget og lige så lidt som hver af jer. Tanken er jo den, at vi alle i enighed - på trods af forskelligheder - om muligt skal føre holdets planer og ideer igennem til fælles glæde og til glæde for skolens andre elever. Udgangspunktet må være, at vi hver især tør sige frem - tør stå ved det, vi mener - men ikke stejlere, end at det vil lykkes os at nå frem til et frugtbart samarbejde, til dét samarbejde, som skal vare vinteren ud. Der vil måske opstå problemer, fordi vi er forskellige, men vi vil løse disse problemer gennem samtaler og diskussioner. Vi skal løfte i flok. Det skal nok gå fint, bare vi taler sammen. Jeg ser i al fald mangfoldige muligheder i denne flok. Ja, det er mit håb, at arbejdet i vinter på basis Per vil lykkes. Endnu en gang velkommen. Og lad mig så høre jeres navne ...«

Tja ... hvordan starter man et basishold??

*Årets Gerlevpris blev tildelt radiomagasinets
Clinch ved en festlighed i
Huset i Magstræde i København.*

Norgestur

For første gang i skolens historie tog vi alle elever med til Norge, til et kursus i fjeldskiløb.

Det blev en spændende tur på flere måder. På vejen op røg en af busserne i grøften. Ingen kom noget til, men det var en grim oplevelse. Området, vi boede i, var storslået i natur. Tyin, Tyin-krydset, ikke langt fra Jotumheimen og ikke langt fra Sognefjordens inderste gren, var et smukt men også et voldsomt stykke Norge.

Turen var en succes, selv om der stadig tales en del om »Fjelsaberens hærgen i den danske mentalitet«. (For udenforstående skal Fjeldabe oversættes med »vejleder i friluftsliv«).

Vejledeerne gjorde deres til, at turen for de fleste blev en uforglemmelig oplevelse: Snehuleture - madlavning på bål i 25 graders kulde - osv.

At meget ikke fungerede helt, som det skulle, skyldtes dels, at vores udstyr ikke var godt nok, dels at vi i planlægningen ikke var helt klar over, hvad det hele gik ud på.

Nedenstående fragment af en reservestanders dagbog viser lidt af stemningen i vores hus, når det koksede:

»Mens Nørgård - også kaldet Stoneboy - forsøger at få has på opvasken, og mens kilowattene knitrer i elradiatorerne og det vand, der endnu ikke er frosset til is på væggene langsomt siver mod gulvet, samles vi da i sove- og fodposer, med hofter og barme indhyllet i tæpper for endnu en gang at vende betydningen af gruppelederens evne til at koordinere ti mere eller mindre frysende basisters uransagelige holdninger til, hvorvidt det er klogest at dreje venstre om eller højre om det ganske uskyldige birketræ fire meter nedenfor det sted, hvor dagens gruppeleder efter 10-20 minutters asen og masen med basisterne har fået placeret holdet til problemløsningen samme dags eftermiddag. Min bemærkning om, at »det-da-for-fanden-er-skidekoldt-og-lad-os-løbe-skiftevis-til-højre-og-venstre« blev i parentes bemærket mødt med et isnende blik fra gruppelederen. Jeg husker ikke, hvad vi bestemte os for, men den første løber kørte lige frem, hvorved Norge blev er birketræ fattigere. Men, men, men - det var slet ikke det, sagen drejede sig om, næh, det var gruppelederens beslutningsevne. Den har sikkert været formidabel. Jeg måtte heldi..., vrøvl, nødvendigvis ind og putte Tinka. Ved tilbagekomsten sad folket minsandten og skændtes - Nørgård tørrede borde af, og vejledeerne sad sammensunkne i et fjernt hjørne og lignede en illustration til begravelsesscenen fra »Hedebondens endeligt« af Blicher. Stoneboy og jeg gik ind og tog os en lille en.

Vinterskolen sluttede med en minderig vandretur til København, hvor samtlige Gerlevitter fremførte gadeteater og idræt for alle.

Og så farvel - men der levnes ikke megem tid til vemodighed, for allerede dagen efter startede sommerens udlejning og kursusvirksomhed.

Om sommerens kurser:

Forårsskolen var antalmæssigt for lille, men resultatet af anstrengelserne var gode. Det er et hårdt ræs at være deltager på en forårsskole, men jeg er overbevist om, at eleverne kan lide det - og på lærerside er der altid kamp om at få lov til at undervise her. Turen til Sovjet blev lidt af en skuffelse, idet man ikke kunne komme til at se og undersøge de ting, man havde sat sig for, og som rejsebureauet havde lovet. Det kommende års forårsskole vil koncentrere sig om Frankrig, og som noget nyt bliver der tilbudt to linier på skolen: Ved siden af Idræt og Samfundslinien vil der blive en Kreativ Værkstedslinie. Man har efterhånden fundet ud af, at man ikke kan rekruttere 30 elever fra skolens eget vinterhold, så nu bliver der åbnet for udefra kommende elever. Så har man lyst og lejlighed, er det bare at slå til. Ring til skolen.

Sommerens øvrige kurser gik yderst tilfredsstillende. K II og III med fulde huse, familie- og pensionistkurser udsolgt, og årets træffer blev Internationalt Humanistisk Idræt med 140 deltagere. Kurserne »Krop og Bevægelse«, idrætspolitik og nyskabelsen »Kursus for 40 til 60 årige« var så velbesøgte, at man besluttede at lave 2 af hver af disse kurser i 81.

Fuseren i år var svømmekurserne. Forårets kursus havde kun 11 deltagere, og dobbeltkurset i sommerferien blev kun et enkeltkursus. Svømmerepetitionskurset blev aflyst. Grunden? Svært at sige. Enten er det fordi behovet for tiden er dækket, eller også er det fordi, de forskellige organisationer nu er i stand til at tilbyde tilstrækkeligt med autoriserede kurser. Til næste år tilbyder vi derfor kun ét svømmekursus i sommerferien.

Udlejningen har været enorm i år - det betyder dels penge i kassen og dels grå hår i hovedet på køkken- og rengøringspersonale.

Medarbejderne:

2 er rejst. Alice Frandsen, som har trukket et stort læs siden hendes ansættelse i 1972, har sammen med sin mand

sadlet om og er nu ansat i folkeskolen. Der skal fra skolens side lyde en stor tak for hendes indsats gennem de mange år.

John Madsen er ligeledes vendt tilbage til folkeskolen. Også han skal have tak for 2 gode år på GIH.

I deres sted er ansat 1. Bjarne Holm fra Marstal. Bjarne er dramatikmand og skal blandt andre ting undervise i svømning.

2. Finn Bygballe fra København. Finn er ansat som kvotælærer og skal hjælpe til i gymnastikafdelingen.

Idrætsforsk har også fået en ny medarbejder i stedet for Arne Stål Ibsen. Den nye mand hedder Jørn Møller.

Lars tømmer blev her i sommer og har fået lavet mange gode ting.

Annette Petersen og Ellen Ravn fra vinterskolen var løsarbejdere. Ellen rejste til september, mens Annette fortsætter fremover.

Og så rokerede vi lidt rundt i det forgangne år. Ove havde omsider fået den orlov, han så længe havde ønsket sig. Orloven blev brugt til at skrive bog i, og resultatet imødeses med spænding. I stedet blev undertegnede udråbt til reservestander. Det var skægt, men da jeg ud over at være ½ lærer også er noget, man teknisk set kalder ½ inspektør (betyder en, der helst skal kunne klare det på alle tider af døgnet) - ja, så gik jeg i al fredsommelighed bagover midt i det sidste pensionistkursus og tog derfor »puste-ud-orlov« en måneds tid.

Og så er vi i gang igen med et nyt vinterhold - tegner til at blive alle tiders.

På det praktiske område er hjørnet af førstesalen nu revet ned. Det bliver dejligt, når vi kan tage nye bade- og opholdsrum i brug her. Bag hallen er man i fuld gang med parkeringsplads, og parken ser stadig smukkere ud på grund af Christians og Henrys arbejde. I køkkenet har der nærmest været revolution. Vi spiser kødløst tre gange om ugen - og det meste brød bages i huset. Alt dette skyldes nok i første omgang Gunnar Helbreders bestræbelser, men Margot og pigerne i køkkenet synes, det er spændende.

I håb om, at årsskiftet når frem til tiden, ønskes I en god jul.

Per Sonne.

Lidt om dramatikundervisningen

Bjarne Holm

En torsdag hvor vi havde tre dramatimer i træk, vandrede hele holdet ud til Rævehøjen. På vej derud stillede vi op i en rundkreds og arbejdede med forskellige stemmetræningsøvelser. Der stod vi så og råbte: a-a-a- ha-ha-ha-mammamia-mammamia dar-dar-dar- barbér-barbér etc.,etc. Folk som uforskyldt kommer til at overvære den slags scener bliver ganske forskrækkede og iler hastigt bort; nå, men det må de jo om!

Senere stillede eleverne sig op på højen og råbte og skreg hele horisonten rundt. Vi bruger en hel del tid på stemmetræning og stemmepleje, fordi mange elever ikke er i vane med at tale klart og hørligt. Det kniber ofte med at forstå hvad de siger.

Lidt efter kravlede vi ind i gravkammeret. Herinde skulle vi prøve at lave en improviseret dødsscene. For at skabe den rette stemning af uhygge, frygt og angst, tog vi kun ét lille stearinlys med derind. Først stillede vi lyset ved indgangen til selve gravkammeret; men det virkede ikke særlig godt og gav ikke den ønskede effekt. Derefter anbragtes lyset lidt væk fra den elev der agerede død og som havde lagt sig i gravens ene ende. Det virkede. Vi tilskuere opholdt os i den modsatte ende af graven. I forløbets første fase pjankede vi lidt med hinanden. Vi havde svært ved at tage situationen med den alvor, en sådan dødsmesse kræver. Men da selve spillet tog sin begyndelse ved at en elev med hysteriske skrig og forkrampet gråd kravlede ind til den »døde«, blev alle grebet af uhyggen som svævede mærkbart og usynlig rundt i dødens hule. Uha, det var barske løjer!

Vi har valgt musicalen Teenagerlove som arbejdsstykke for dramaholdet i år. Ganske mange af mine bekendte har udtrykt deres tvivl om, hvorvidt den var egnet til amatører

uden særlige forudsætninger. Det er svært - indrømmet.

Men det rummer så mange teatermæssige facetter, at eleverne gennem arbejdet med stykket skaffer sig teoretisk forståelse for de mekanismer spillet rummer, samtidig med at de opnår praktisk kendskab til det værktøj der skal bruges til at skrue en forestilling sammen med.

Hele apparaturet med lys, musik, sang og dans. Og naturligvis selve spillet: rollerne og arrangementerne. Der kommer givetvis problemer hen ad vejen, men dem må vi i fællesskab løse i takt med deres fremmarch. Jeg har ikke valgt Teenagerlove for at lave et lækkert show, men ud fra en nøgtern erkendelse af at eleverne på deres egen krop skal opleve besværet med at få en forestilling til at hænge sammen.

Jeg ved ikke om vi når at blive færdige med stykket inden jul. På den ene side er det meget ubehageligt at være bundet af en bestemt dato, på den anden side kan tidspresset virke befordrende for intensiteten.

Slåskampen undervejs holder jeg meget af. Stilheden lige før stormen bryder løs! Det tidspunkt under prøverne hvor eleverne siger: Vi kan ikke klare det! Skal vi ikke droppe det stykke og vælge et andet?

I den situation mener jeg, at man skal slås som en løve for at få dem til at gå videre og la' være med at give op. Hold kæft! hvor er det spændende - og slidsomt.

Der er perioder hvor man råber og skriger efter hinanden - hylér højt i et afsindigt raseri, fordi nogle af de medvirkende lige med ét mister troen på at det kan lade sig gøre. Op på mærkerne, venner! Vi gider s'gu ikke. Lad nu vær' med at presse så hårdt, mand! Jamen, for helvede! Det er da vigtigt, at I for en gangs skyld oplever, hvad det betyder at have gennemført noget - at have nået et resultat

I kan være bekendt! Det rager os en hattenål. - Skråt op med alt dit lort! Du vil kun »køre« os igennem for at vise andre hvor god du er!

Efter sådan en tur, hvor der bliver trukket store veksler på de enkeltes tålmodighed og tolerance, går vi til »bidet« med langt større gåpåmod.

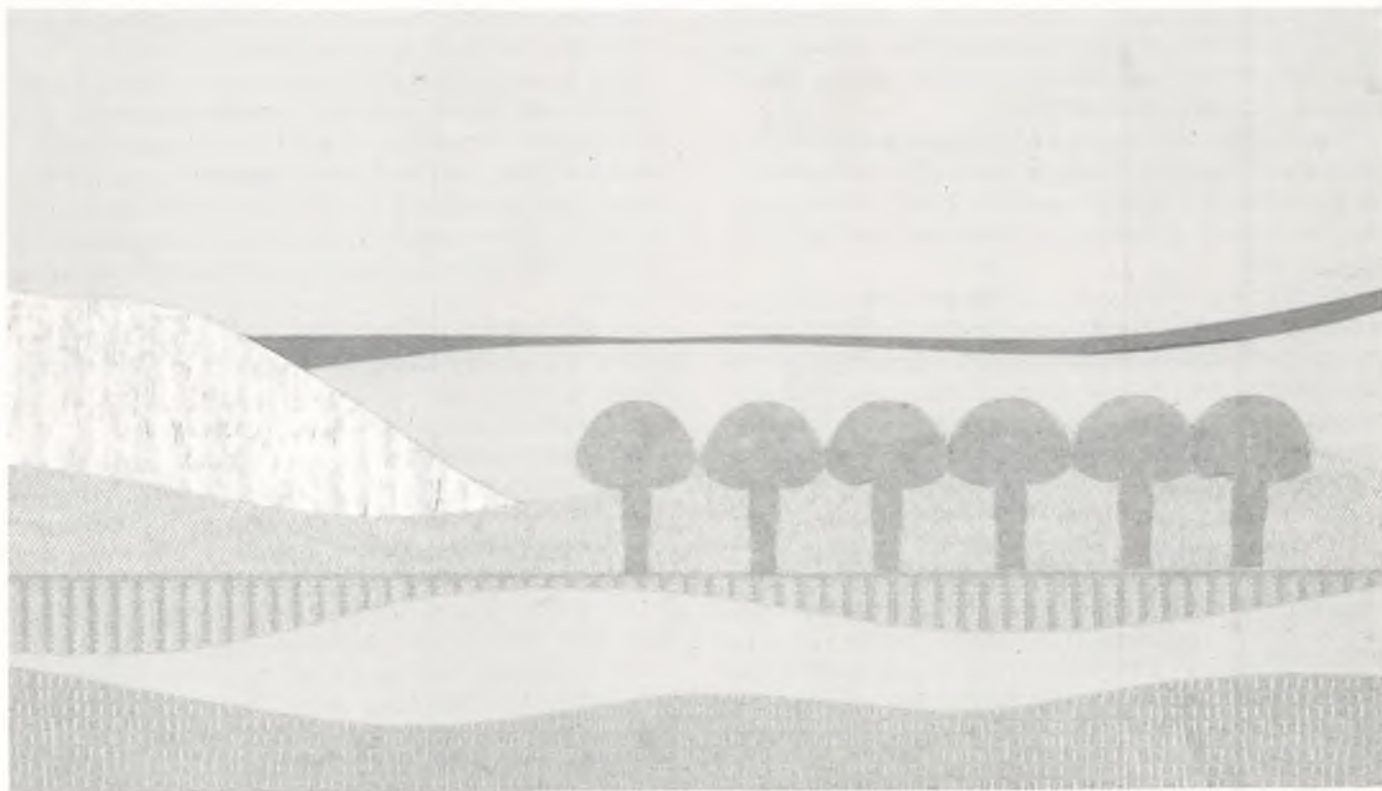
Dramatikundervisningen sigter ikke på at gøre eleverne skikkede til de store scener, men på at de under opholdet

på højskolen får mod og lyst til at spille teater, sætte i scene - være med på det sted hvor de har bosat sig.

Bjarne Holm.

Der er mange måder at sætte tegn på - men ovenstående har jeg aldrig set før!

HH

Tværfaglig forum

Gunnar Nielsen

I forbindelse med kurset KROP OG BEVÆGELSE - sundhed og samfund blev der den 6. april 1977 stiftet en forening, som hed Foreningen for sundhedspædagogik og -politik. Foreningen blev stiftet af en tværfaglig kursusgruppe omfattende bl. a. gymnastiklærere, afspændingspædagoger, bevægelsespædagoger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, sygeplejersker, læger, lærere o.a.

Efter en blomstrende start i årene 1977-79 med nyhedsbreve, som er foreningens tidsskrift, kursus og rapporter om sundhedspædagogiske emner, følte vi, at der var indtruffet en stagnation i foreningens arbejde. Det var derfor nødvendigt at gøre status over det sundhedspædagogiske arbejde både i foreningssammenhæng og kursusammenhæng.

Den 29. juni 1980 afholdt vi derfor et møde i foreningens koordinationsgruppe, hvor en nyvurdering skulle finde sted. Her blev foreningen omdøbt til det nuværende navn: Tværfagligt forum for Sundhedspædagogik og Politik (TvF). En af de væsentligste grunde til denne navneforandring var, at vi ikke ønskede en foreningsstruktur med bestyrelse, generalforsamling, love, vedtægter, valg etc., men ønskede en mere åben og bredere struktur. Ordet FORENING blev nu erstattet med ordet FORUM, og foran FORUM står der TVÆRFAGLIGT for derved at understrege, at sundhedspædagogisk arbejde ikke alene er noget fagspecifikt, men i høj grad er et tværfagligt anliggende.

På dette møde blev Gerlev Idrætshøjskole endvidere opfordret til at lave to sundhedspædagogiske kurser i stedet for et. Dels et elementært kursus og dels et temakursus. Det almene hedder som sædvanlig »Krop og bevægelse - sundhed og samfund«, mens temakurset hedder »Børn - krop og kultur«. Skulle nogen være interesseret i disse kur-

ser, vil jeg gøre opmærksom på, at de er nærmere omtalt i skolens sommerplan.

Selvom begrebet SUNDHEDSPÆDAGOGIK vinder mere og mere indpas i det daglige sprog, kan det måske være vanskeligt at forstå, hvad dette nye og for nogen fremmede ord betyder. Jeg vil derfor i denne sammenhæng bringe TvF's idégrundlag. Dels for at gøre opmærksom på det grundlag vi arbejder på, og dels for at forklare, hvad vi mener sundhedspædagogik er.

TvF's idégrundlag

Sundhedspædagogik bruges som en fællesbetegnelse for sundhedsoplysning og sundhedsopdragelse for herved at understrege, at oplysning og opdragelse er to sider af samme sag.

Formålet med en sundhedspædagogisk indsats er dobbelt

- at give det enkelte menneske mulighed for i fællesskab med andre at erkende sin situation, ændre livsvaner og omgivelser i sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende retning
- at skabe en bred viden og holdning, som kan danne grundlag for, at beslutninger på politisk, organisatorisk og administrativt plan i højere grad kan tilgodese sundhedsbefordrende hensyn, end tilfældet er i dag.

Sundhedspædagogikken bygger på det bevidste menneskes indsigt i og samspil med sine omgivelser.

Det er en grundtanke i sundhedspædagogik, at sygdom/sundhed ikke kan ses som isolerede fænomener, men må forstås som afspejlinger eller signaler fra vores livsvilkår.

Man må godt lave om på sine livsvilkår, har jeg hørt.

Fra TvF vil jeg ønske jer en glædelig jul og et sundhedsfremmende nytår.

Fra Idrætsforsk

Ejgil Jespersen

Idrætsforsk har i det forløbne år arbejdet med et større forskningsprojekt samt påtaget sig forskellige opgaver.

På selve forskningsområdet har det været betydningsfuldt, at Ove Korsgaard har haft lejlighed til at koncentrere sig om bearbejdelsen af foreliggende materiale om den danske idræts opståen og udvikling. Herved er der skabt grundlag og rammer for såvel opbygningen af et arkiv for idrætsbevægelsens historie som for gennemførelsen af mere detaljerede undersøgelser.

Det gælder således Ringsted-projektet: Idræt i lokalsamfundet, som omfatter flere delundersøgelser. 1. del er afsluttet i form af en forundersøgelse af behovet for og planlægning af idrætsfaciliteter i Ringsted kommune.*) 2. del, der bygger på et rundspørge til kommunens befolkning i alderen 14-65 år, tager især sigte på at belyse idrættens udbredelse i forskellige befolkningslag og -grupper. Endelig vil 3. del bestå i udkast til kommunal idrætsplanlægning, specielt m.h.t. udbygningen af idrætsfaciliteter. Projektet, der forventes afsluttet til oktober 1981, udføres af Søren Riiskjær og Ejgil Jespersen.

I tilknytning til Ringsted-projektet har Jørn Møller påbegyndt en lokalhistorisk undersøgelse af idrætten i området. Det er hensigten dels at undersøge ligheder mellem og forskelle fra idrættens udvikling på landsplan, dels at tilvejebringe baggrundsmateriale for planlægningen af idrættens videreudvikling i kommunen.

Det andet hovedområde, vi har beskæftiget os med, kan bredt benævnes dokumentations- og informationsvirksomhed. Det omfatter indsamling af kildemateriale til arkivet, etablering af et forskningsbibliotek, udgivelse af et

kvartalstidsskrift: CENTRING - Krop & Sport, hvori vi beskæftiger os med teoridannelser og formidler forskningsresultater, vejledning af studerende, foredrag og debatoplæg ude omkring, besvarelse af henvendelser om idrætsforskning samt konsulentbistand til offentlige myndigheder.

Vi står og vil også i det kommende år være i en situation, hvor vi søger at passe det ene uden at forsømme det andet. Men det må samtidig indrømmes, at vi ikke vil kunne blive ved med at påtage os stadig flere udefra kommende opgaver, medmindre der sker en forøgelse af besættningen af Idrætsforsk svarende til arbejdets omfang og karakter.

Til slut skal det nævnes, at der på stedet er oprettet et forlag ved navn Bavnebanke - primært for at sikre udgivelse og distribution af de ting, der produceres på eller i samarbejde med Idrætsforsk. Forlaget er en selvstændig virksomhed (fond), hvis bestyrelse består af Ejgil Jespersen, Ove Korsgaard, Stig Jensen og Axel Edinger, og som i det daglige ledes af Jan Nørgaard.

Idræt i Ringsted - en undersøgelse af den organiserede idræt i Ringsted kommune; Kommunetryk, 1979. Idrætsfaciliteter i Ringsted kommune; Bavnebanke, 1980.

Ejgil Jespersen.

Publikationer

Ejgil Jespersen

DEN MODERNE SPORTS OPKOMST

Idrætspolitisk oplæg, 1977, 19 s., kr. 12,50

Jørn Møller

IDRÆT OG OFFENTLIGHED

Idrætspolitisk oplæg, 1977, 16 s., kr. 12,50

Axel Edinger & Ove Korsgaard (red.)

IDRÆT - ENHED ELLER MANGFOLDIGHED

Idrætspolitisk skrift, 1978, 60 s., kr. 30,00

Lennart Ollars (red.)

KROP & BEVÆGELSE, SUNDHED & SAMFUND

Artikelsamling, 1979, 110 s., kr. 30,00

Kina-gruppen

FYSISK KULTUR OG SPORT I KINA

Studierapport, 1980, 121 s., kr. 55,50

Ejgil Jespersen & Søren Riiskjær

IDRÆTSFACILITETER I RINGSTED KOMMUNE

Forskningsrapport 1, 1980, 47 blade, kr. 37,70

Ejgil Jespersen & Søren Riiskjær

80•ERNES IDRÆT

Forskningsrapport 2, udkommer februar 1981

Olav Ballisager

HUMANISTISK IDRÆT

Kommenteret bibliografi, udkommer januar 1981

Ejgil Jespersen (ansvh. red.)

CENTRING - krop & sport

1. årg., 1980, 236 s., priv.ab. kr. 70,00

forlaget

BAVNEBAKKE

Gerlev Idrætshøjskole, 4200 Slagelse, 03-58 40 65

Fra elevforeningen

Peter Schøning

Bestyrelsen for elevforeningen hedder for perioden 1980-81: Maj Kjær 51-62, Karen Houbak 74-75, Peter Schøning 75-76, Marianne Bisgaard 75-76, Per Voigth Hansen 78-79. Som repræsentanter for årgangen 1979-80 er Karen Raunkjær og Kaj Pries. Suppleant er Iben Christensen 78-79.

Året 1979-80 har for elevforeningen været et roligt og stabiliserende år.

Vi har fået styr på vores økonomi, ligeledes på registreringen af de medlemmer, vi har. Sidste år drejede det sig om lige godt 600. Vi kan også se, at det går lidt trægt med kontingentindbetalingerne, så hermed en opfordring til at få klaret den ting lidt tidligere.

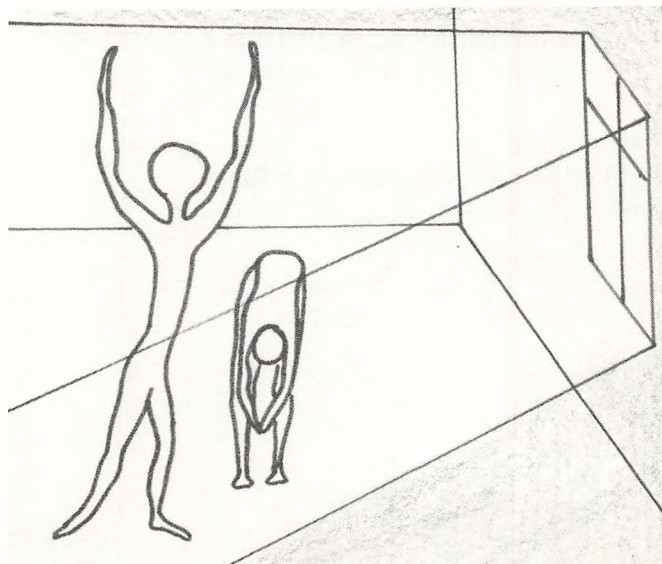
Arbejdsomt har vi ikke påtaget os mere, end vi har orket; omvendt har vi søgt at styrke det, vi har kastet os ud i. Og med held synes vi. Her tænker jeg på bladvirksomheden og på elevmødet.

To arrangementer vil vi hermed oplyse om og invitere til. I lighed med sidste år arrangerer skolen en såkaldt »højskole-weekend« i weekenden 9. og 10. januar. Emnet for denne weekend vil som en bred overskrift have KULTUR. Arrangementet vil belyse sider af kulturen ud fra foredrag, forevisning, optræden og debatter. Elevforeningens medlemmer inviteres hermed til at deltage sammen med vinterskolen i dette arrangement. I skal blot inden den 7. januar 1981 ringe eller skrive til højskolen og tilmelde jer, samt få praktiske oplysninger.

Det andet arrangement er elevmødet med samme placering som i år, nemlig midten af september. Elevmødet gik i år meget fint med en rolig og hyggelig tone. Vi satser på at

følge det gode resultat op i 1981 og beder jer møde talstærkt op. Derfor skriv allerede nu i kalenderen: Elevmøde den 12. og 13. september 1981.

Her i årets ellefte time vil jeg runde af med at sige tak til alle dem, der direkte og indirekte har hjulpet os. Samme ord gælder ligeledes og i høj grad også højskolen. Vi håber på den fortsatte interesse og de mange hjælpende hænder.

Jorden rundt på 80 dage

Birgitte Hansen

Indledningsvis er det umuligt at fatte, hvad det vil sige at rejse jorden rundt. Det er næsten umuligt at forberede sig på en oplevelse af de dimensioner. Heldigvis havde jeg alt, hvad jeg kunne gøre med at blive færdig med den samling papircollage, som skulle hænges op i København umiddelbart efter min hjemkomst ca. 1. september.

Altså, forberedelserne koncentreredes om det ret praktiske med flyvebilletter og hotelreservationer på nøjagtige datoer måneder frem i tiden, mens billederne optog hele min opmærksomhed. Kun når nogen spurgte: Er du ved at være rejseklar? kom det velkendte sug i maven. Og suget tog til. Datoen på flyvebilletten stod ikke til at ændre. Jeg kæmpede som en gal for at holde panikken i ave, for at holde sammen på det følelsesmæssige og økonomiske grundlag for mit hidtil største vovestykke. Det første lykkedes bedre end det sidste. Jeg faldt grædende mine nærmeste om halsen og kastede mig op i flyveren til New York.

Det havde ikke i de tilsendte papirer skortet på advarsler mod storbyens fidusmagere, så jeg blev mildt talt noget rystet, da jeg erfarede, at det hotelværelse, der for måneder siden var bestilt og betalt via København, ikke eksisterede. Jeg drev lidt rundt i gaderne, men blev hurtigt klar over, at på den måde kunne jeg ikke tilbringe natten, - så jeg følte trods alt en vis lettelse, da jeg endelig fandt et lille snusket hotelværelse, som jeg ganske vist måtte betale flere hundrede kroner for. Jeg havde ikke noget valg. Som pige er man forbandet dårlig stillet i en sådan situation.

Det var optakten til 6 ugers rundrejse i USA. Gruppen, jeg skulle følges med, havde et ret internationalt tilsnit: et australsk ægtepar, som, når de returnerede til Australien til jul, har rejst rundt i verden i 3 år, en sydafrikansk sukkerfarmer og hans kone, de var på en tre måneders bryllupsrejse, en engelsk kolonialist fra Rhodesia, to søde kontormus fra Schweiz, en engelsk tømrer, som arbejder i Saudi Arabien, to israelske piger, som fejrede en veloverstået militærtjeneste med en USA-rundrejse, en engelsk sekretærfrøken og endelig den amerikanske chauffør, som var ansat af det firma, som laver disse USA-rundrejser. Han mødte os på en bestemt New York adresse en tidlig morgen med en splinterny minibus pakket med telte, potter og pander, kogeapparater, køleboxe, krus, knive, gaffler osv., altsammen nyt og lækkert. Jo, vi nød fordel af, at det var først på sæsonen.

At det var først på sæsonen gik også tydeligt op for os den første nat, vi sov i telt. Vi delte to og to et lille firemandstelt, som ydede god beskyttelse mod regn og blæst, men nattefrosten gik lige gennem marv og ben. Nej, hvor vi frøs. Jeg tror nok, enhver tænkte sit ved udsigten til 42 nætter i telt. Vi kørte ned fra vores lejrplads i bjergene lige uden for Washington og mødte byen midt i middagsstunden, hvor travle kontorfolk og forretningsfolk fyldte parker og fortove på vej rundt på deres daglige jogging-tur. Der var virkelig mange af dem. Jeg traf noget senere på turen en videnskabsmand fra Washington. Han forklarede fænomenet med, at det ikke er ualmindeligt, at firmaer

giver en klækkelig lønforhøjelse til de medarbejdere, der motionerer i frokostpausen.

Den første weekend tilbragte vi i New Orleans, jazzmusikkens hjemsted. Hvilket eldorado for jazzmusikelskere. Hele det franske kvarter flød med musik. De gammeldags bygninger stod som en poetisk kulisse omkring alle udfoldelserne: gøgl, musik, livsglæde og benhård forretning (det lod sig ikke gøre at opdrive en almindelig øl for under 4\$). Søndag er noget særligt i New Orleans. I byens parker er der gratis jazz-koncerter. Folk strømmer til. De snakker, danser, optræder. Sorte skoledrenge stepper rundt i rigtig Fred Astair-stil i alt for store step-sko. Hovedformålet er at tjene en skilling, det tyder ialtfald deres ivrige appelleren til publikum på.

Mississippis delta er meget stort. Motorvejen står på pæle de steder, hvor der ikke er decideret bro. Området ligner en kæmpesump. Halv- og heldøde træer er det eneste, der rager op. Det tog en formiddag at passere deltaet.

Vort næste mål var Huston og rumfartscentret, den mexikanske grænse, Grand Canyon, Las Vegas. Det var drønende hedt, og ikke alle stederne var faciliteterne lige gode. Det er i USA meget populært at rejse rundt hele sommeren, og da det er gratis at overnatte i nationalparkerne, bliver disse selvfølgelig før udsolgt end de mange private overnatningssteder. En aften efter en meget lang dagsmarch var alt udsolgt, da vi endelig nåede frem. Vi var meget sultne og trætte og kørte derfor lidt ind i skoven for at finde et sted, hvor vi kunne kokkerere. Overmandet af træthed slog vi efter måltidet teltene op side om side og gik til ro. Nøjagtig et øjeblik efter stod den stedlige sherif og lyste ind i teltene med sin projektør. Vi måtte pakke sammen med det samme og forsvinde. Chaufføren kom til at betale en klækkelig bøde, vi andre nøjedes med at opgive vore pasnumre. I sandhedens interesse skal det nævnes, at det var en kirkegård, vi camperede på, - og det må man altså ikke. Men, som en ægte gammel guldgraver, Carolyn og jeg nogle uger senere traf på en bar, sagde: Selv USA er i de senere år blevet ret civiliseret. Tidligere kunne man bare lægge sig under åben himmel og sove, det må man ikke mere. Selv havde han været nødt til at bygge sig et lille hus for at være i fred for politiet. Men guld var der stadig nok af, hvis man bare kunne rejse hen til de rigtige steder.

I San Francisco opnåede vi at komme til et rigtig amerikansk barbecue-selskab. Det foregik selvfølgelig en søndag og selvfølgelig midt på dagen. Hele kvarteret var inviteret: en italiensk nabo, en dansk nabo, en veninde af huset, hendes far var fra Indien og mor fra England. Familien, vi besøgte, var irsk. Alle ved, hvor de forskellige familier stammer fra. Selv om det måske ikke betyder så meget i det daglige, spiller slægtens oprindelige nationalitet en stor rolle i bevidstheden. Vores chauffør, en ung fyr på 26 år, talte om »hjemme i Irland«. Han havde aldrig selv været i Irland, men var overbevist om, at han snart ville komme der. Han mente, at det er vigtigt for unge aamerikanere at opsøge deres forældres eller bedsteforældres hjemlande.

Dertil kan man vel kun sidde tilbage med sin naive undren over, at de overhovedet kan holde sammen på den brogede mangfoldighed derovre, - og undre sig over, at det amerikanske samfund synes så stærkt i sammenligning med de gamle kultursamfund.

At der skal et godt helbred til at klare store fysiske anstrengelser er indlysende, men at der også skal et godt helbred til at lave ingenting, var en overraskelse for mig. Vi nåede hele vejen rundt i løbet af de 6 uger, turen varede: gennem Sydstatene over til vestkysten - og retur via Nordstatene, i alt 15.000 km i en bus uden aircondition og med høj uartikuleret disco-musik hele tiden i 12-14 timer hver dag. Der skal en god ryg og en langstrakt tålmodighed til at stå den distance.

Turen sluttede med et par gode dage i New York, - og mens mine rejsefæller forberedte sig på at rejse hver til sin egn, tog jeg flyveren tilbage over kontinentet til Los Angeles og videre næste dag til Tokyo.

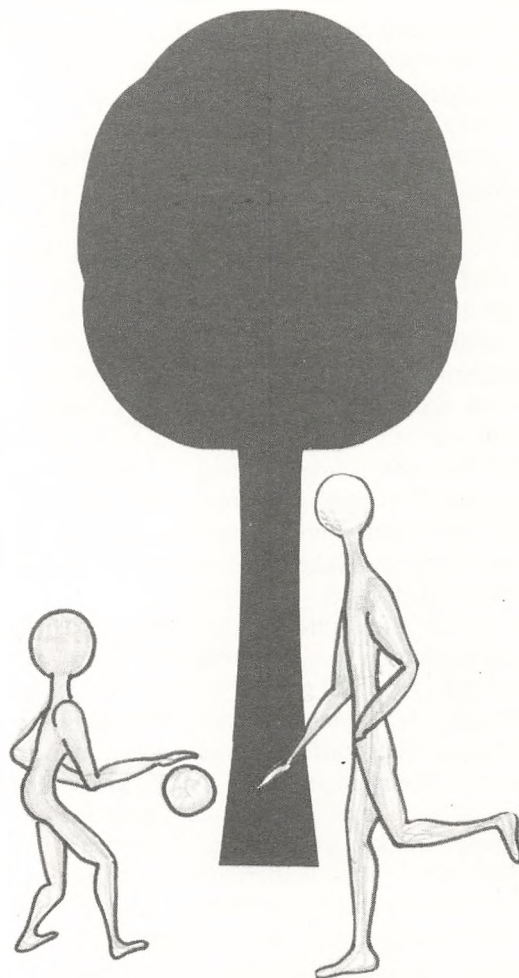
Heldigvis tog flyveturen over Stillehavet over tolv timer, som blev nydt hver eneste en. Jeg oplevede det velkendte fænomen, at når man rigtig glæder sig til noget, ønsker man at kunne skubbe glædens fuldbyrdelse foran sig en kort tid endnu. Jeg var så mæt af gode oplevelser og indtryk fra USA, at jeg ikke fortjente mere, syntes jeg, men efterhånden som jeg i løbet af den sidste dag i Los Angeles fik saneret min kuffert, smidt det forvaskede camping-tøj og en halvfedt sovepose væk, vasket det resterende og pakket den plastikpose med sko og sommerkjoler, som havde ligget i et hjørne af kufferten, ud, begyndte Japan-turen at blive virkelig.

I mit bedste sort-hvide mariomekko-rejseantræk steg jeg ombord i Thai Airways maskine til Tokyo. De havde valgt Vivaldi som velkomstmusik. Musikken var, som hele Japan-turen blev, en sigende kontrast til USA's på alle måder hårde »beat«. En helt anden kultur, - og for mig og min rejsefælle en helt anden rejsemåde.

Vi var ventet alle steder, blev taget imod og vist rundt. Japanerne er kendt for deres utrolige gæstfrihed. De var værter efter alle kunstens regler med frokoster, middage, gaver, konversation og hyggesnak, - og vi var gæster efter bedste evne med gen-invitationer, gaver etc. Det lyder meget formelt. Det var det også. Japanerne holder meget på etiketten og var tydelig ilde berørte, hvis vi en enkelt gang forsøgte at bryde igennem den.

Selv om Japan er et højt udviklet industrisamfund, spiller traditionerne stadig en overordentlig stor rolle. Når vi f. eks. blev inviteret på frokost eller middag, foregik det altid på restaurant. Det er utænkeligt, at japanerne inviterer os hjem privat, for deres huse er små, og de bor mange sammen. Vi smed så skoene og foldede os sammen i metermål ved de ekstremt lave restaurationsborde og nød den lækre mad: tempura eller sukijaki. Selv den populære nudelsuppe fik vi lært at spise med pinde. Aldrig har jeg set så stor opfindsomhed i anvendelsen af havets proteinrigdomme. Vi var til sommerfest i Sapporo, hvor traditionen siger, at man drikker kæmpeøl (der hver for sig koster lige så meget som et måltid varmt mad), og dertil spiser man ristet blæksprutte eller tre æbleskivelignende kugler på en pind. Kuglerne er lavet af fiskefars. Den snack, man spiser til sin øl, er lavet af tang eller tørret fisk. Det samme er den »slik« børnene køber. Den største delikatesse, man kan få på en japansk restaurant, er rå fisk. Det er dog ikke det dyreste på spisekortet - det er beef steak fra en ko, der er fodret op med øl og malt og håndklappet og masseret, så fedtet er fordelt jævnt i kødet. En sådan bøf koster mellem 150,- og 200,- kr.

I de større byer som f. eks. Sapporo findes der hele bydele under gade-niveau. Jeg blev en af de første dage alvorligt væk for mig selv, da jeg i et stormagasin ville køre med de rullende trapper ned, så jeg kunne komme ud på gaden. Jeg kom bare et par etager for langt ned og kom ud i en bydel, jeg overhovedet ikke kendte. Jeg gik og gik,

kørte op og ned med de rullende trapper, indtil jeg satte mig for at tyde etagekoden: de underjordiske etager har én kode, de overjordiske en anden. Da jeg endelig kom op til jordens overflade, var jeg et helt fremmed sted i byen. Imidlertid er Sapporo en af de få japanske byer, der er bygget efter amerikansk forbillede, altså har snorlige gader, så det lod sig gøre at finde hen til hotellet. I andre byer er det betydelig sværere at finde rundt, ja, de steder, hvor gadenavne og bybussernes ruter kun er skrevet med japanske skrifttegn, er det helt umuligt.

Japan fik som bekendt en hård medfart under anden verdenskrig. En 50-årig mand fra Osaka fortalte om dengang byen brændte. Der faldt kun nogle få bomber, men i løbet af et øjeblik var hele byen antændt. Ilden stod som en stikflamme mange meter op mod himlen. Tusinder døde af iltmangel eller forbrændinger. Men værre var det i Hiroshima. Vi besøgte byen få dage efter 36 års-dagen for »bomben«. Den eksploderede 600 m oppe i luften og spredte sin aske ud over hele byen. Kvinden, der viste os rundt, var selv tilfældigvis ude af byen den morgen, det skete. Det blev hendes redning. Til gengæld var der i byen forsamlet frivillige og skolebørn fra hele distriktet for at bistå, når byen, som det var ventet, blev bombet. Man havde naturligvis ikke haft fantasi til at forestille sig noget i retning af det, der virkelig skete.

Ligesom alle andre japanske byer er Hiroshima fuldstændig genopbygget. Nye folk er flyttet til, og livet går sin gang igen. Alligevel gør det et meget stærkt indtryk at besøge byen. Jeg kunne godt tænke mig, at man ville afholde fremtidige fredskonferencer på det sted, hvor folk med varige men af strålingen hører med til gadebilledet, og hvor der stadig på byens hospitaler ligger menneskevrage fra dengang. Det kan godt undre, at japanerne ikke føler bitterhed overfor amerikanerne, men på det punkt må de siges at have en kort hukommelse, - eller er det det rationelle, der har sejret over det emotionelle?

Effektiviteten er sat i højsædet. Præstationsniveauet er højt. Allerede fra små lærer børnene, at der stilles krav til dem. Mødrene spiller her en central rolle. De er sammen med deres børn mest muligt, snakker med dem, opdrager på dem og fortsætter undervisningen dér, hvor skolelæreren slap. Det er tilsyneladende et godt system. Børnene vir-

ker glade og afslappede. De kan uden problemer være med de voksne næsten overalt: i toget, i flyveren, i teatret. De kan sidde i timevis og småsnakke med deres mor. En dag vi var på udflugt, havde vores værtsfamilie deres tre skole drenge med. De løb og legede eller snakkede med os. På et tidspunkt lød der et ordentligt dunk i asfalten. Den ene dreng var faldet ned fra en meterhøj mur, hvor han havde gået balancegang. Han havde tydeligvis slået sit knæ meget. Han bed tænderne hårdt sammen, mens tårerne sprøjtede ud af øjnene på ham. Moderen var der med det samme med en lille serviet til øjnene og knæet, - drengen rejste sig, og vi kunne gå videre. Ingen ubeherskede skrigescener, ingen psykiske ambulanceudrykninger.

Men der skal også en god portion mod og hårdhed til at klare sig i systemet. Da de unge får deres livsansættelse i umiddelbar fortsættelse af skolegangen, er det afgørende, at den bliver så god som mulig. Livsansættelsen er den mest almindelige måde at være tilknyttet erhvervslivet på. Er den unge akademisk uddannet, får han en overordnet stilling, - er han student, bliver han tekniker eller administrativ medarbejder, - alle andre arbejder i produktionen. Ansættelsesforløbet varer, til han er 55 år gammel, så får han udbetalt et engangsbeløb, så han kan bygge sig et hus eller købe sig ind i en virksomhed.

For kvinderne er det noget anderledes. De arbejder kun de få år, det varer, inden de bliver gift og får børn. Har en pige ikke lyst til at gå ind i det sædvanlige mønster, får hun store problemer, både arbejdsmæssigt og privat. Vi traf en sådan pige i Tokyo. Hun var 31 år gammel og redaktør for et tidsskrift. Hun måtte virkelig kæmpe for at blive accepteret af sine mandlige kolleger, og de fyre, hun forsøgsvis var flyttet sammen med, kunne slet ikke acceptere hendes udearbejde.

Således er Japan en utrolig blanding af gammelt og nyt, gamle traditioner og nye levemåder. Selv om det naturligvis ikke kan lade sig gøre på en måned at trænge særlig dybt ned i en kultur, der er så forskellig fra vores, har Japan-besøget givet anledning til en hel del overvejelser.

Vi fløj videre til Bangkok. Blev dér overmandet af snavset og gadeosen. Østens mystik og poesi blandet med fattigdom og forfald. Vi boede på byens bedste hotel. I nabo-

gaden gik trækkerdrengene og trak turisterne i ærmet for at få slået en handel af.

Vi fløj hjem, trætte og fortumlede af de mange indtryk. I Kastrup stod den bedste halvdel af min hjemlige virkelighed. Lykke er ...

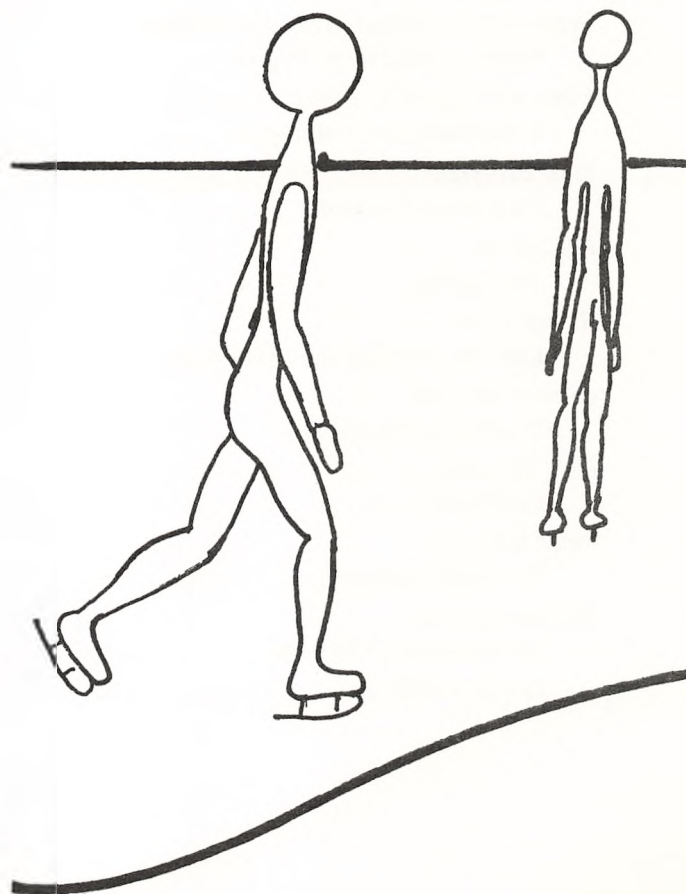
Birgitte Hansen.

Elevliste, vinteren 1979-80

- Anne Marie Andersen, Odensevej 50, Himmelev, 4000 Roskilde.
Lone Andersen, Baltorpevej 89, 1. th., 2750 Ballerup.
Mette Antczak, Koksgårdsvej 6, 4671 Strøby.
Helle Byriël, Horsbred 139, 2620 Albertslund.
Inger Børsting, Hvalsøvej 28 A, 2. th., 2700 Brønshøj.
Rya Christensen, Vidarsvej 14, 3600 Frederikssund.
Lisbeth Dahlstrøm, Reinersgade 7, 8900 Randers.
Lene Damsgaard, Ebbekøbvej 7, 3480 Fredensborg.
Helle Fog, Slimmingevej 56. Gørslev, 4100 Ringsted.
Anne Mette Hansen, Kajerød Vænge 31, 3460 Birkerød.
Solveig Hansen, Solsortevej 1, 7200 Grindsted.
Winnie Hansen, Violvej 18, 9670 Løgstør.
Hanne Houlberg, Dr. Margrethesvej 15, 9600 Aars.
Annette Hyrup, Bunden 4, Råbylille, 4780 Stege.
Annette Hee, Nansensgade 41, st. tv., 1366 København.
Randi Schjødt Iversen, Holsteinsgade 12, 8300 Odder.
Tina Jacobsen, Langtoftevej 11, 8260 Viby J.
Gitte Nørgaard Jensen, Sneslevvej 53, 4250 Fuglebjerg.
Karen Brodersen Jensen, Stenbakkegård, Brordrupvej 26,
4621 Gadstrup.
Naja Joelsen, Frederiksdal, Loran, 3922 Nanortalik.
Eva Jørgensen, Vitus Berings Allé 10, 2930 Klampenborg.
Susanne Kloppenborg, Halmtorvet 16, 4. tv., 1700 Kbh. V.
Lisbeth Kofoed, Stangevej 1, 3760 Gudhjem.
Lene Kragelund, Tybjergvej 2, 2730 Vanløse.
Vibeke Larsen, Kirkeskellet 9, 2600 Glostrup.
Merete Lessel, Lille Lyngbyvej 7, 3320 Skævinge.
Anja Michelis, Sdr. Boulevard 28, 4., 1720 Kbh. V.
Alice Møller, Dueoddevej 8, 3700 Nexø.
Oline Nielsen, Blok 6 nr. 205, 3900 Godthåb.
Patricia Nielsen, Hirsetoftens 4, Ganløse, 2760 Måløv.
Birthe Ougaard, Klostervej 1, 3400 Hillerød.
Ulla Poulsen, Isaffjordsvej 3, 2. tv., 2300 Kbh. S.
Britta Pedersen, Holsteinsgade 12, 8300 Odder.
Lone Bolander Pedersen, Barsebæk 28, 4300 Holbæk.
Marianne Pedersen, Porsevej 3, 4600 Køge.
Marie Lykkegaard Pedersen, Holleskovvej 21, 6683 Føvling.
Annette Petersen, Stadionalleen 46, 2730 Herlev.
Helle Ploug, Rolandsvej 12, Næsby, 4900 Nakskov.
Ella Kragelund Poulsen, Præstevænget 9, Ramme,
7620 Lemvig.
Annette Rasmussen, Haraldstedevej 3, 2700 Brønshøj.
Gitte Rasmussen, Bolderslevskov, 6392 Bolderslev.
Karen Raunkjær, Eriksmindevej 40, Boulstrup, 8300 Odder.
Ellen Ravn, GIH til 1-9-80, Mejslingvej 76,
Amnitsbøl, 7100 Vejle.
Kirsten Ravn, Fredersgård, 6240 Løgumkloster.
Rigmor Selseth, Box 56, N-9301 Finnsnes, Norge.
Anni Skjoldborg, Rybehuse 40, 2620 Albertslund.
Pia Skotte, Assensvej 12, 4700 Næstved.
Helle Smidt Sørensen, Mimosevej 6, 3650 Ølstykke.
Bodil Thomsen, Søballevej 32, Storning, 8464 Galten.
Heidi Wolter, Kobbekvænget 15, 1. mf., 2700 Brønshøj.
Bodil Bakmand, Dr. Holstvej 34 nr. 206, 8230 Åbyhøj.
Helle Rix Mortensen, Borredal 25, Flamsted,
9260 Gistrup.
Stine Trier, Frederikssundsvej 264, 2700 Brønshøj.
Kirsten Sørensen, Vester Ørbækvej 4, 9670 Løgstør.
Kjeld Andersen, Skåninggårdsvej 39, 3300 Frederiksværk.
Ask Askholm, Ørbækvej 54, 5700 Svendborg.
Hans-Ulrich Buchardt, Heimdalsgade 42, 3, nr. 33, 2200 N.
Anders P. Christensen, Sporevangelen 18, 3000 Helsingør.
Steffen Enoksen, Sydprøvn B 839, 3920 Julianehåb.

Peter Fredskild, Galgebakken Vester 4 - 14, 2620
 Albertslund.
 Robert Søstrøm Hansen, Gl. Køgevej 617, 2660 Brøndby Str.
 Thomas Hansen, Brydes Allé 64, 3. tv., 2300 Kbh. S.
 Poul Huntingford, Kalvehavevej 33, 3250 Gilleleje.
 Leif Quist Jensen, Elvigvej 2, 4440 Mørkøv.
 Søren Jensen, Tolstrupvej 25, Torup, 9330 Dronninglund.
 Jacob Ki hl, Skovshoved Vænge 3, 2920 Charlottenlund.
 Anders Kristensen, 3962 Upernavik.
 Anton Kreutzmann, Nils Lyngvej B 500/41.
 Barnabas Larsen, Kangamiut, 3912 Sukkertoppen.
 John-Erik Larsen, Porgunsveien 73, N-3700 Skien, Norge.
 Ludvig Lukassen, Blok 17 opg. G 48, 3900 Godthåb.
 Ole Lundblad, Aqutdluk 9, 3950 Egedesminde.
 Jens Chr. Højbjerg Madsen, Fynsgade 51, 2., 6700 Esbjerg.
 Jan Milver, Østreallé 2, 7330 Brande.
 Verner Møller, Engdraget 5, Sdr. Bjert, 6091 Bjert.
 Jan Egeberg Nielsen, Ungarnsgade 33, 3. tv., 2300 Kbh. S.
 Lars Borch Nielsen, Strandvangsvej 14, 2650 Hvidovre.
 Tonny Nielsson, Tersløsevej 10, 2700 Brønshøj.
 Lars Falck Orby, Peblinge Dosseringen 44, 4., 2200 Kbh. N.
 Birger Person, Abel Cathrinesgade 3A, 1654 Kbh. V.
 Kaj Priess, Søgård, Dejrup, 6855 Outrup.
 Jimmy Rasmussen, Tårnhøjgård 39, 3500 Værløse.
 Ole Rasmussen (adresse på tlf. 02 - 98 56 45).
 Knud Ravn, Lyngbakken 2, Glyngøre, 7870 Roslev.
 Peter Rosendal, Asmindvej 22, 8800 Viborg.
 Bo Saust, Skodsborg Strandvej 147, 2942 Skodsborg.
 Jørgen Topp, Muskathaven 30, 1. tv., 2730 Herlev.
 René Christensen, Frydendalsvej 33, st. tv., 1809 Kbh. V.
 Ole Pedersen, Askevej 15, 3300 Frederiksværk.
 Knud Maké, Skolebakken 13, 8500 Grtenå.
 Stig Rosenkranz Petersen, Krogerup Overdrev 26, 4180 Sorø.

INDHOLDSFORTEGNELSE

<i>Johs. Stræde</i>	
Idræt – enhed eller mangfoldighed	3
<i>Ove Korsgaard</i>	
Det udvidede idrætsbegreb	6
<i>Olav Ballisager</i>	
Udgangspunktet må være en holdning – ikke en disciplin	11
<i>Peter Kjøgø og Birgit Trier Frederiksen</i>	
Om et udvidet idrætsbegreb	16
<i>Klara Korsgaard og Lisbet Nygaard</i>	
Et udvidet gymnastikbegreb	18
<i>Finn Berggren</i>	
Gymnastik i Sydkorea	20
<i>Per Sonne</i>	
Årets gang	23
<i>Bjarne Holm</i>	
Lidt om dramatikundervisningen	27
<i>Gunnar Nielsen</i>	
Tværfaglig forum	29
<i>Ejgil Jespersen</i>	
Fra Idrætsforsk	30
<i>Peter Schønning</i>	
Fra elevforeningen	32
<i>Birgitte Hansen</i>	
Jorden rundt på 80 dage	33
Elevliste 1979/80	38

